

STRATEGIJA ZA UMETNOST IN KULTURO

Kärnten | Koroška

KOLOFON

Lastnik in izdajatelj:
Urad vlade dežele Koroške
Oddelek za umetnost in kulturo
9020 Celovec ob Vrbskem jezeru
mitmachen@kulturstrategie-kaernten.at
www.kunstundkultur-kaernten.at

Vodja projekta:
Brigitte Winkler-Komar

Redakcija:
Christine Galler, Mojca Grušovnik-Tratnig, Katharina Herzmansky,
Martina Hornböck, Carina Lach, Marion Mayr, Eva Mion,
Michael Pichlhöfer, Friedrich Schwarz, Sonja Somma

Spremljevalna agentura:
Sebastian Lücke, Rhea Schwering
actori GmbH
Gundelindenstrasse 2
D-80805 München
www.actori.de

Leto izdaje: 2026
Oblikovanje: Tom Ogris, majortom.at
Lektorat: Julija Schellander-Obid
Prevod: Sonja Wakounig
Pomote ali napake v oblikovanju in tisku pridržane

KUNST- UND KULTURSTRATEGIE

Kärnten|Koroška

Vsebina

Po strategiji je na vrsti uresničitev	5
Predgovor Koroškega kulturnega gremija	6
1 ZAKAJ STRATEGIJA ZA UMETNOST IN KULTURO?	11
2 KULTURNO-POLITIČNO PRIZNAVANJE	18
3 CILJI IN UKREPI STRATEGIJE	21
3.1. Mreženje in sodelovanje	22
3.2. Dediščina v toku sprememb – ohraniti in razvijati	24
3.3. Prostori za umetnost in kulturo – analogni in digitalni	30
3.4. Umetnost, kultura in turizem	32
3.5. Podpora umetnosti in kulture	34
3.6. Dostopi do umetnosti in kulture	36
4 KAKO JE BILA STRATEGIJA IZDELANA?	39
5 ZAHVALA, VPOGLED V RAZVOJ IN NADALJNI KORAKI	53
6 CREDITS STRATEGIJE ZA UMETNOST IN KULTURO KÄRNTEN/KOROŠKA	57

Po strategiji je na vrsti uresničitev

FOTO: © ERICH VARCH

Pričujoči dokument predstavlja zaključek faze oblikovanja strategije za umetnost in kulturo Kärnten/Koroška 2030. Obenem je to tudi začetek implementiranja ukrepov, ki so opisani na naslednjih straneh.

Participativni proces, ki je tvoril osnovo za izdelavo ukrepov, je trajal približno dve leti. Dve leti, v katerih je okoli 1.400 udeležениh soodločalo, kako naj bi oblikovali umetnost in kulturo na Koroškem do leta 2030. V 24 ciljih in 67 ukrepih so strnjena težišča, aktivnosti in področja delovanja.

Zelo navdušujoče je bilo čutiti velik interes, inovativnost in bogastvo idej udeležениh iz sveta umetnosti, kulture in družbe. To izpostavlja posebni značaj strategije kot široko zastavljene pobude za celotno Koroško.

Kot osrednja želja se je izkristalizirala pobuda po bolj usmerjenem sodelovanju s turizmom in močnejši kooperaciji znotraj umetniške in kulturne scene kot tudi v prostoru Alpe-Jadran.

Zainteresirani javnosti bo še naprej mogoče stopati z nami v stik preko spletne strani www.kulturstrategie-kaernten.at in spremljati fazo uresničevanja, k čemur vas prav prisrčno vabim!

Dr. Peter Kaiser,
referent za kulturo med oblikovanjem steteškega dokumenta

Dr. Gaby Schaunig,
referentka za kulturo med uresničevanjem strategije

Predgovor Koroškega kulturnega gremija

Tukajšnji razmislek spodbuja, da si natančneje ogledamo kulturno in umetniško sceno na Koroškem. Njen lok je napet med zgodovinsko zasidranim in sodobno živečim, od mednarodno uveljavljenih umetnic in umetnikov pa do lokalne kulturne scene ter poskuša poudariti raznolikost tega prostora in ji dati lasten obraz. Izbira sledi subjektivni perspektivi in si ne lasti pravice do popolnosti ali do umetniško-zgodovinske sistematike, zato priznavamo vsem, ki tukaj niso omenjeni, veliko spoštovanje in prosimo za nekoliko prizanesljivosti.

Koroška literarna scena izžareva tudi v mednarodni prostor. Avtorice in avtorji, kot so Ingeborg Bachmann, Christine Lavant, Gert Jonke, nobelovec za literaturo Peter Handke, Maja Haderlap, Josef Winkler, Peter Turrini, Anna Baar ali Tara Meister so trajno zaznamovali in zaznamujejo literarno samozavedanje. dežele. Dandanes se ta tradicija nadaljuje v raznoliki, sodobni sceni, ki preizkuša nove literarne oblike, predoča dvo- in večjezičnost in se loteva aktualnih družbenih vprašanj. Dela Florjana Lipuša, Fabjana Hafnerja in Ane Grilc prepričljivo dokazujejo poživitev, ki jo doživlja Koroška z drugim deželnim jezikom, s slovenščino. Ustanove, kakršne so Muzej Roberta Musila za raziskovanje literature/Koroški literarni arhiv, hiša Ingeborg Bachmann ali nagrada Ingeborg Bachmann v Celovcu, so dokaz za pomen Koroške kot kraj literarnega dogajanja.

Koroška izstopa tudi na področju glasbe. Zgodovinsko povezana z osebnostmi, kot so Alban Berg, Johannes Brahms in Gustav Mahler, katerega kočica v gozdu nad Maierniggom, kjer je komponiral, še danes spominja na njegovo obsežno delovanje ob Vrbskem jezeru, sega glasbeni spekter od klasike do sodobne glasbe, jazza in eksperimentalnih oblik. Naj še posebej omenimo mednarodno delovanje saksofonista Wolfganga Puschniga, elektro-akustično ustvarjanje komponista Dieterja Kaufmanna, sprožitelja impulzov in komponista Nove glasbe Bruna Strobla ter seveda Uda Jürgensa, enega najpomembnejših pevcev v nemškogovorečem prostoru. Pavle Kernjak je bistveno prispeval k širitvi in ohranjanju slovenske pevske in zborovske kulture. Ottilie von Herbert velja za avstrijsko pionirko v ženskem komponiranju v zgodnjem 19. stoletju. Posebno njena skladba *I tua wohl* je še danes del zborovske literature. Danes dajejo zanimive glasbene in kompozitorske akcente – od klasike do eksperimentalnih formatov – Julia Malischnig, duo Sonoma, Agnes Heginger, Anna Anderlüh ali pa Ingrid Schmoliner. Festivali, ki obstajajo že desetletja, npr. Carinthischer Sommer, Musikforum Viktring, Trigonale ali pa iniciative svo-

bodne scene, kot so daleč preko avstrijskih meja cenjeni jazzovski formati Kulturnega foruma Beljak, ustvarjajo mednarodne prostore srečanja, nudijo oder umetniški smetani in podpirajo delo s podmladkom.

Kot nepogrešljivi posredovalci kulture, kakor je tudi društvo Innenhofkultur, ki nastopa v vili For Forest v Celovcu, so se posebno v okrajih in na podeželju etablirali kulturni centri, npr. Amthof v Trgu, kulturhof:villach ali pa Container 25 v Hattendorfu kot prireditvene točke za koncerte, gledališče, ples, branja in razstave. Na dvojezičnem južnem Koroškem izpolnjujejo to funkcijo k & k center v Šentjanžu v Rožu, gledališče pri Cingelcu na Trati ali pa Kulturni dom v Pliberku.

Osrednja značilnost koroške kulturne krajine je živa ljudska kultura, ki jo odlikuje kontinuiran razvoj. Rokodelstvo, šege in navade, ples in glasba niso le izraz zgodovinske kontinuitete, temveč so obenem dinamična polja aktualne umetniške prakse in kulturne inovacije. Posebno vlogo igra zborovsko petje: predstavlja namreč enega od osrednjih povezovalnih elementov med nemško- in slovenskogovorečim prebivalstvom na Koroškem ter deluje kot izhodišče kulturnega razvoja, ki presega zgodovinsko začrtane meje. V likovni umetnosti, v arhitekturi in po novem tudi v filmu se Koroška predstavlja kot kraj intenzivnega soočanja s pokrajino, prostorom in samozavedanjem. Mednarodno relevantne umetniške pozicije Marie Lassnig, Wernerja Berga, Kiki Kogelnik, Valentina Omana, Bruna Gironcolija, udeleženca bienala Hansa Schabusa in njegovega brata, filmskega ustvarjalca Roberta Schabusa, fascinantne freske Giselberta Hokeja iz 1950ih let na glavnem kolodvoru v Celovcu, njegov razgledni „sončni“ stolp na meji s Štajersko ter opus magnum oz. remek Güntherja Domeniga, njegova Kamnita hiša ob Osojskem jezeru ali pa celovška ladjedelnica – prav tako kot dela številnih mlajših sodobnih umetnikov pomenijo krepko regionalno zakoreninjenost ob istočasni odprtosti do mednarodnih diskurzov. Duo producentk Gabriele Kranzlinder in Barbare Pichler, Filmska produkcija Graf, režiser Thomas Woschitz, režiserka Andrina Mračnikar, snemalec dokumentarcev Hubert Sauper ter filmski festival K3 ustvarjajo že nekaj let pomembne impulze na filmski pokrajini Koroške. Kot živ spomin naše dežele reflektira Koroški muzej Celovec s svojimi izpostavami preteklost in hkrati dinamično deluje pri sooblikovanju bodočnosti. Muzej moderne umetnosti Koroške, Muzej Wernerja Berga v Pliberku, Hiša

arhitekture Koroške ter po vsej deželi zelo aktivna scena galerij odločilno doprinašajo k vidnosti in posredovanju umetniške raznolikosti. Vseobsežno delo Corneliusa Koliga *Paradies* na Zilji ter daleč preko meja znani muzej Liaunig, ki je nastal v privatnem angažmaju na Suhi, pričata o vitalni in močni privlačnosti umetnosti na Koroškem.

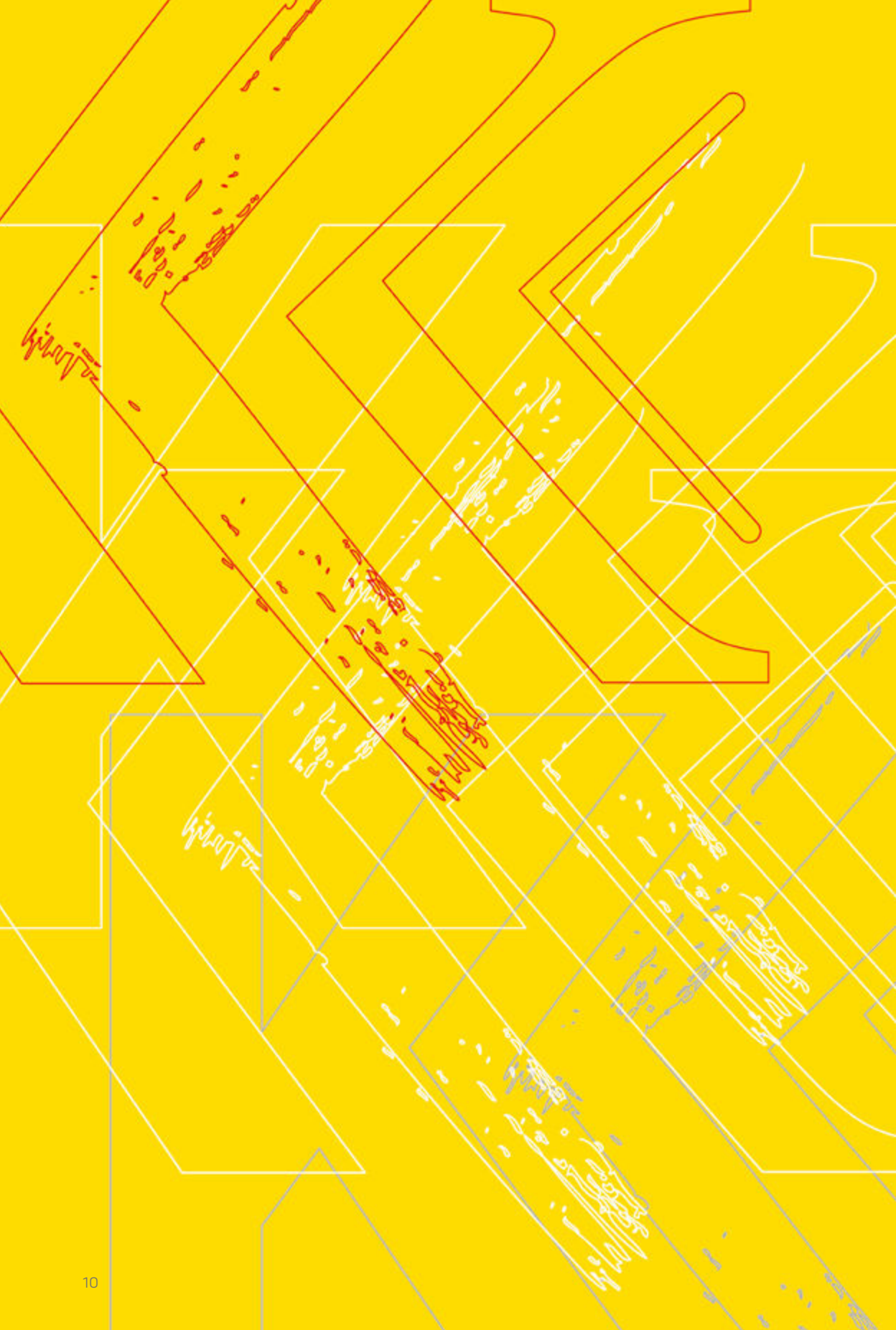
Naslednji steber koroške kulturne pokrajine je gledališče. Od mnogokrat odlikovanega Mestnega gledališča v Celovcu, renomiranih Komödienspiele Porcia preko svobodnih gledaliških iniciativ, ki že dolgo delujejo s kreativno vztrajnostjo, kakor so to Klagenfurter Ensemble, Neue Bühne Villach, Theater Waltzwerk in društvo Kammerlichtspielerinnen pa tja do eksperimentalnih odrskih oblik, to so na primer VADA v secesijskem gledališču v Celovcu, ki je hkrati eno najmanjših gledališč na svetu, slovensko-nemško gledališče Theater Rampa, pa Teatr Trotamora, interdisciplinarni performans format schau. räume v Beljaku ter NETZWERK AKS – Urad za ples / gledališče / produkcije v Milštatu, do sem sega širok spekter, ki povezuje umetniško kvaliteto z družbeno relevantno. Dvojezični Center for Choreography v Pliberku je nastal pod pokroviteljstvom Johanna Kresnika, enega najvplivnejših koreografov v Evropi in utemeljitelja političnega plesnega gledališča v nemškogovorečem prostoru. Gledališče na Koroškem se razume kot kraj diskurza, soočanja z zgodovino, sedanjostjo in bodočnostjo, pa tudi kot prostor jezikovne in kulturne raznolikosti.

Poseben biser je umetniška iniciativa iz Sovodenj (Künstler:innenstadt Gmünd), ki vsako leto na razstavnih točkah historičnega mestnega jedra predstavlja tako mednarodno kot tudi avstrijsko umetnost in ki poleg drugih odličij nosi tudi pečat evropske kulturne dediščine. Prav tako so bili med drugim počaščeni dolgoročni projekti koreografa in vsestranskega umetnika Zdravka Haderlapa na južnokoroški kmetiji pri Vinklnu, pa celovski univerzitetni kulturni center UNIKUM, Lisa D, modna aktivistka in iniciatorica Kaplanije na Teholici, fotografinja arhitekture Gisela Erlacher ter Gerhard Maurer in Gudrun Zacharias, ki v Celovcu omogočata in kuratirata Prostor za fotografijo. Vsi ti pričajo o močnih silnicah kulturnega prenavljanja tako v mestih kot na podeželju.

Kot povzetek tega eksemplaričnega umetniškega in kulturnega zemljevida lahko zabeležimo naslednje: Koroško, ki jo določajo njena lega v alpsko-jadranskem prostoru, dvojezičnost ter kulturna prehajanja, odlikuje tesna

povezanost profesionalnih umetnic in umetnikov, svobodnih scen, institucionalnih struktur in angažiranih kulturnih iniciativ. Ta zgoščenost umetniškega ustvarjanja in raznolikost njegovega spektra sta močna nositelja kulturnih inspiracij, ki privabljajo domače in tuje obiskovalce.

Koroški kulturni gremij

1 ZAKAJ STRATEGIJA ZA UMETNOST IN KULTURO?

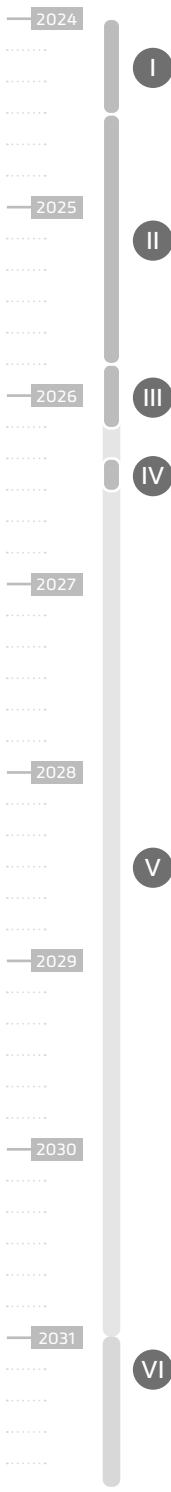
Zakaj strategija za umetnost in kulturo?

Koroška deželna vlada se v vladnem programu trajnostne koalicije, imenovanem „Prihodnost Koroške 2023–2028“, izreka za

izdelav(o) strategije za kulturo s pomočjo opredelitve razvojnih možnosti koroškega umetniškega in kulturnega področja ter določitev tematskih težišč. Cilj je ohraniti koroško kulturno sceno in hkrati poudariti edinstvene značilnosti Koroške kot dežele kulture. (gl. str. 66)

Strategija definira kulturni profil dežele ob upoštevanju geografskih in demografskih aspektov vključno z ljudsko kulturo, dvojezičnostjo in posebnim položajem v alpsko-jadranskem prostoru.

Proces izdelave strategije za umetnost in kulturo, kjer sodelujejo vse stranke, je trajal od začetka leta 2024 pa do pomladi leta 2026, nastajal pa je v več fazah. Bistvena in vseskozi prisotna značilnost je bila močno participativna zasnova ob vključevanju najrazličnejših deležnikov ter civilne družbe – tako smo lahko na prireditvah zabeležili vsega skupaj več kot 1.400 udeleženk in udeležencev.

Faze

Faza I – Ugotavljanje stanja

(JANUAR 2024 – MAJ 2024)

Ugotavljanje stanja je temeljilo na analizi podatkov, intervjujih in delavnicah z deležnimi strankami. Cilj je bil analizirati umetniško in kulturno pokrajino ter na tej podlagi oblikovati tematsko strukturo za izvajanje strategije.

Faza II – participativna izdelava

(JUNIJ 2024 – OKTOBER 2025)

Na podlagi tematske strukture je bilo v tem času izvedenih šest forumov o prihodnosti in šest poglobljenih delavnic za umetnost in kulturo. Pri tem so bili zbrani možni cilji in ukrepi.

Faza III – Ocena in finalizacija strategije

(OKTOBER 2025 – MAREC 2026)

Rezultati procesa so bili strukturirani, strnjeni in ob upoštevanju interesnih združenj ter Koroškega kulturnega gremija združeni v končno strategijo.

Faza IV – Predstavitev

(POMLAD 2026)

Po obravnavah strategije v Koroški deželni vladi ter v Koroškem deželnem zboru je sledila javna predstavitev.

Faza V – Izvajanje strategije

(2026–2030)

Izvajanje strategije s tekočim prilagajanjem ukrepov glede na potrebe s strani odgovornih za kulturo ob vključitvi Koroškega kulturnega gremija, interesnih združenj ter umetniške in kulturne scene. Spremljanje operativne faze z ohranjanjem participativnega značaja v obliki možnosti za povratne informacije (npr. e-poštni naslov za sodelovanje).

Faza VI – Evalvacija

(2031)

Izvedba evalvacije; posebno še na osnovi zakoličenih ukrepov in kazalnikov.

Proces se skozi ves čas trajanja transparentno komunicira na spletni strani projekta www.kulturstrategie-kaernten.at ter na kanalih socialnih medijev. Poleg tega se redno poroča Koroški deželni vladi ter Odboru za kulturo koroškega Deželnega zbora. Junija 2025 je referent za kulturo opravil javno vmesno bilanco v zrcalni dvorani Deželne vlade, ko so bili predstavljeni že tudi prvi ukrepi. Participativni del strateškega procesa je bil v obeh deželnih jezikih, kar se odraža tudi v tukajšnjem dokumentu, ki je izšel v nemščini in slovenščini. Naslednja značilnost komunikacijske strategije je bila pomoč prevajalk za znakovni jezik v forumih o prihodnosti, tako da bi v smislu inkluzije lahko dosegli in vključili po možnosti vse skupine prebivalstva.

Popis stanja je ugotovil dobre strani in pa izzive: Koroška razpolaga z bogato umetniško in kulturno pokrajino z veliko raznolikostjo v ponudbi iz vseh panog ter profesionalnih in institucionalnih stopenj. Dvojezičnost pa tudi lega dežele v srcu regije Alpe-Jadran to še spodbujata.. Umetnost in kultura sta poleg tega z izredno razvitim društvenim življenjem in prostovoljnimi delom globoko zasidrani med prebivalstvom.

Obenem je postalo očitno, da pogrešamo pri umetnosti in kulturi v deželi pa tudi izven nje vidnost – tu gre za to, da bi vso množico in raznolikost ponudbe z ustreznimi ukrepi močneje predočili, npr. s podpiranjem umetnosti v javnem prostoru ter s tesnejšim sodelovanjem med umetnostjo, kulturo in turizmom.

Tudi medsebojno mreženje in kooperacijo akterk in akterjev v umetnosti in kulturi ter tudi z drugimi panogami bi bilo treba razviti močneje. Tu so obenem možnosti, da bi se medsebojno podpirali in koristili sinergije (npr. glede znanja, resursov ali pri negovanju novih ciljnih skupin). Tudi demografske spremembe postavljajo umetnost in kulturo pred nove izzive.

V kontekstu vedno večjih stroškov in napetosti zaradi javnih proračunov je potrebna odkrita diskusija o poštenih delovnih pogojih v umetnosti in kulturi. Navsezadnje povzročata digitalizacija in umetna inteligenca (UI) vprašanja, obenem pa odpirata možnosti glede ciljno usmerjenega negovanja novih ciljnih skupin, glede podpore poslovnih procesov ter umetniške inovacije.

Glede na to smo izsledke iz ugotavljanja stanja povezali in zgostili v šest tematskih težišč. Ta tematska težišča tvorijo makrostrukturo participativnega delovnega procesa, obenem pa tudi same strategije za umetnost in kulturo.

Ta tematska težišča so bila izdelana v šestih odprtih forumih o prihodnosti ter v šestih delavnicah za umetnost in kulturo, ki so forumom sledila in kjer so se udeleženci in udeleženci poglobili v teme, sodelovalo pa je okoli 1.400 oseb. Kot rezultat so tako za vsako tematsko težišče nastali strateški cilji in ukrepi, s katerimi naj bi v bodoče s strani dežele dodatno podprli umetniško in kulturno pokrajino.

Na podlagi šestih težiščnih tem smo razvili 24 ciljev in 67 ukrepov in jih označili s števkami. Poleg tega je bila strategija finalizirana ob upoštevanju Strateškega razvoja dežele ter s tem dopolnjuje pozicioniranje dežele Koroške kot sedež inovacij, tehnologije in raziskovanja s področjem umetnosti in kulture. Strategija za umetnost in kulturo izpolnjuje s tem enega osrednjih hotenj v koroškem deželnem razvoju: razpoznati potenciale za prihodnost in ureditev dežele ter proaktivno sooblikovati družbene in gospodarske spremembe. Vse to na osnovi v §1 odst. 1 in 2 koroškega zakona o podpiranju kulture, definiranem v pravnem okviru iz leta 2001:

Dežela Koroška mora v interesu dežele in njenih prebivalcev in prebivalcev spodbujati in podpirati kulturne dejavnosti. Podpora se mora zagotoviti še posebej tedaj, ko se kulturne dejavnosti izvajajo na Koroškem ali so z njo povezane.

Kulturno ustvarjanje je svobodno; ukrepi Dežele po Koroškem zakonu o podpiranju kulture iz leta 2001 so prispevek k zagotovitvi te svobode. Osebe ali skupine oseb naj bi spodbujali h kulturnemu delovanju v obliki produciranja ali reproduciranja.

Tukajšnji dokument formulira na osnovi šestih težiščnih tem strateške ukrepe in dopolnjuje s tem v detajlih specifično skrb za vse panoge preko strokovnih svetov Koroškega kulturnega gremija. To so:

- » **gradbena kultura**
- » **likovna umetnost**
- » **uprizoritvena umetnost**
- » **elektronski mediji, fotografija in film**
- » **literatura**
- » **glasba**
- » **ljudska kultura**
- » **znanost**

V nadaljevanju bo pri konkretnem obravnavanju izzivov, specifičnih za posamezne panoge, potekalo tesno sodelovanje s Koroškim kulturnim gremijem in odgovornimi interesnimi združenji (zlasti IG KIKK in IG TTPKK).

V svojem vladnem programu za leta 2023–2028 se Koroška deželna vlada priznava tudi k izvajanju Sustainable Development Goals Združenih narodov, na kratko SDGs, in na osnovi tega k delu v globalnih izzivih našega časa. Strategija za umetnost in kulturo na Koroškem se prav tako orientira na teh 17 ciljih za zagotovitev trajnostnega razvoja na ekonomski, socialni in ekološki ravni.

S sklepom za to strategijo za umetnost in kulturo se začne faza udejanjanja. Leta 2031 bo izvedena eksterna evalvacija, pri čemer pa je na vsak način v okviru deželne interne orientacije o učinkovitosti že predvideno vsakoletno preverjanje. S to strategijo bo predloženih 24 ciljev in 67 ukrepov, ki so si po svoji vrednosti enaki in ki se lahko pojavljajo kot vsebinsko sorodni, odvisno od tematskega polja na osnovi višjega inputa. Tudi med udejanjanjem naj za civilno družbo še naprej ostaja možnost dajanja povratnih informacij preko spleta (naslov za sodelovanje).

Kdo so nosilniki in nosilnice strategije za umetnost in kulturo?

Strategija za umetnost in kulturo Koroške šteje umetnost in kulturo za življenjsko potrebno sestavino družbenega življenja v skupnosti. Pričujoča strategija se zato naslavlja na vse, ki tukaj živijo. Še posebej pa se obrača na področje umetnosti in kulture, na tiste, ki na tem področju delujejo, na politično odgovorne ter na (sedanje in bodoče) občinstvo ter upošteva njegove potrebe. Strategija za umetnost in kulturo Koroške pa se ne ustavlja na mejah umetnosti in kulture, temveč jih raje presega in aktivno vključuje tudi druga družbena področja, npr. izobraževanje, mednarodne zadeve, gospodarstvo ali turizem in politiko.

2 KULTURNO- POLITIČNO PRIZNAVANJE

Na podlagi izvedenega strateškega procesa se Dežela Koroška izreka zlasti k naslednjim točkam:

Trajnostno podpiranje raznolikosti v umetnosti in kulturi Koroške v vseh njenih izraznih oblikah s ciljem doseči 1 % koroškega deželnega proračuna

Priznavanje k trajnostnemu obstoju samostojnega Oddelka za umetnost in kulturo znotraj ustanove Dežele Koroške

Upoštevanje prednosti kulturnega prostora, ki s slovenščino nosi v sebi dodano vrednost drugega jezika v deželi

Upoštevanje celovitega, inkluzivnega in diverznega načela v uresničevanju pričujoče strategije za umetnost in kulturo

Uporabljanje vseobsegajočega enakopravnega pojma kulture, ki zaobjema in ceni na isti stopnji vse kulturne izrazne oblike in kulturne formate, to pa za vse stopnje profesionalizacije in za prostovoljno delo

Pomen umetnosti in kulture kot osnova atraktivnega prostora, ki mu dajejo svoj pečat gradbena kultura, naravna in kulturna pokrajina ter trajnostni razvoj lokacije, ki omogoča kvaliteten (mekki) turizem

Upoštevanje
značilnosti v edinstveni
zemljepisni legi Koroške
v prostoru Alpe-Jadran z
namensko izgradnjo
nadregionalnih kooperacij

Krepitev poštenih
okvirnih pogojev ter
postopno uveljavljanje
poštenega plačila (Fair Pay);
priznavanje k načelu
enakopravnosti kot
medsektorski temi

Ohranjanje dosledne
večglasne izmenjave
z umetniško in kulturno
sceno z uvajanjem rednih
participativnih formatov

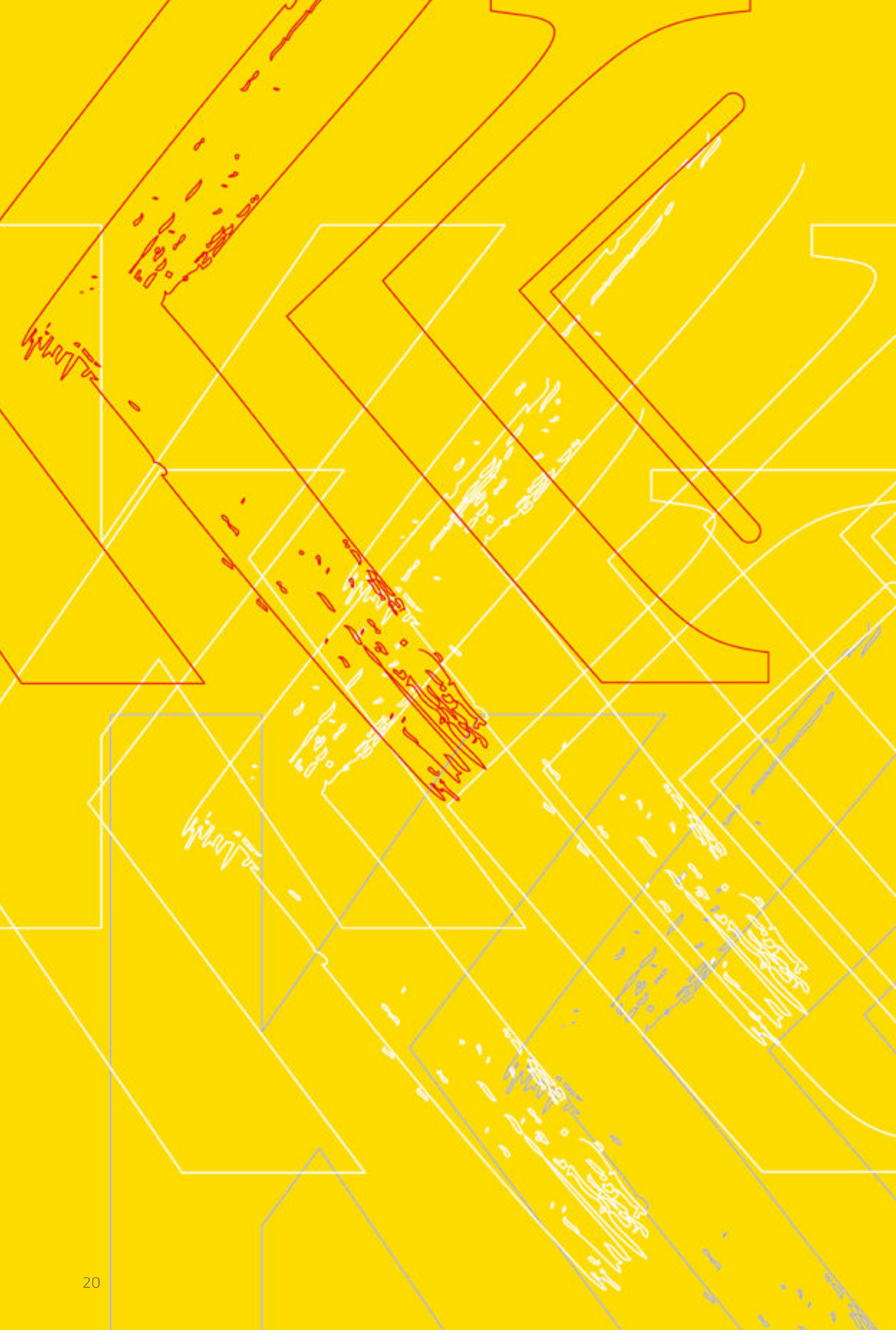
Izvajanje ciljnih
pospeševalnih programov
in ukrepov, razvitih na
osnovi analize podatkov,
študij in ocenjevalne
izmenjave z umetniško in
kulturno sceno ter njihovih
interesnih zastopništev

Močnejša kulturnopolitična
uskladitev in sodelovanje
z občinami

Prepletenost z drugimi
strategijami Dežele Koroške,
ki se posvečajo kulturnim
temam, kot npr. z gradbeno-
kulturnimi linijami ali z
indeksom Goliške železnice
Dežele Koroške

Intenziviranje
kooperacije med
oddelki Deželne vlade,
da bi lahko bolje upoštevali
medsektorske vsebine

Evalvacija pričujoče
strategije za umetnost
in kulturo leta 2031
na osnovi ciljev in
ukrepov, omenjenih
v tej strategiji

3 CILJI IN UKREPI STRATEGIJE

Na osnovi obširnega participativnega procesa, podrobneje prikazanega od strani 39 naprej, je bilo identificiranih in obdelanih šest tematskih težišč, iz katerih so bili izdelani in izpeljani naslednji ukrepi in cilji.

1. Mreženje in sodelovanje

Mreženje in kooperacijo na najrazličnejših ravneh smo identificirali kot bistveni potrebi umetniške in kulturne scene ter bosta v bodoče še izgrajeni. Medtem ko znotraj posameznih kulturnih panog mreženje že pogosto dobro deluje, pa so akterji formulirali jasno potrebo po razvijanju kooperacij tudi izven meja panoge, to je z drugimi družbenimi sektorji, kot so izobraževanje, znanost, gospodarstvo in še posebej s turizmom. Prav tako je zaznati poudarek na potencialu za močnejše nadregionalno, evropsko in internacionalno sodelovanje, specifično v prostoru Alpe-Jadran.

V močnejšem mreženju je velik potencial v smislu transferiranja know-how, menjanja perspektiv ter prekomejnega in večjezičnega sodelovanja. Take kooperacije omogočajo po eni strani skupno razvijanje in uvajanje novih, kreativnih idej, po drugi strani pa je na ta način mogoče koristiti sinergije in prispevati k temu, da je raznolikost umetniških in kulturnih aktivnosti prilagojena okvirnim pogojem v proračunu.

Cilji

1. Krepitev mreženja in kooperacije znotraj koroške umetniške in kulturne pokrajine
2. Krepitev nadregionalnega, evropskega mreženja in kooperacije umetnosti in kulture
3. Krepitev mreženja in kooperacije v preseganju panog (posebno z občinami, upravo, turizmom, izobraževanjem, znanostjo, gospodarstvom in politikom)

Ukrepi

Formati mreženja

1. Konferenca za umetnost in kulturo: etabliranje rednega izmenjevalnega formata
2. Okrogla miza: organiziranje okroglih miz na določene teme
3. Platforma mreženja za kulturne referentke in referente na občinah (ideja: ustanovitev nagrade za kulturi in umetnosti najprijaznejšo občino)
(glej tudi ukrep 51)

Pospeševanje mreženja

4. Pospeševanje regionalnih in evropskih projektov mreženja in kooperacije *(glej tudi ukrep 49)*

5. Krepitev kooperacije med deželniimi institucijami in svobodno sceno *(glej tudi ukrep 58)*

Prenos znanja

6. Udeležba na vseavstrijskih mentoring-formatih v povezavi z državo
7. Oddelek za umetnost in kulturo kot informacijska in komunikacijska platforma

8. Uporaba socialnih medijev za določeno posredovanje informacij, relevantnih za umetniško in kulturno ponudbo
(glej tudi ukrep 36)
9. Zbiranje in objavlanje umetniške in kulturne ponudbe ekskluzivno na www.kaernten.at *(glej tudi ukrepe 35, 42 in 66)*

Sodelovanje preko meja različnih panog

Koncipiranje, organizacija in izvedba ponudb, ki se tičejo tudi drugih panog, to so na primer

10. Letnice, ki segajo tudi v druge panoge in težišča
11. Pospeševanje večpanoških projektov preko projektnega sosveta
12. Kooperacijski projekti z gospodarstvom, turizmom, znanostjo, kmetijstvom itd. ob upoštevanju razvoja lokacije

Nadregionalno mreženje

13. Okrepljeno kulturno sodelovanje med Koroško in Štajersko ob povezavi preko Goliške železnice
(glej tudi ukrep 45)
14. Določanje stalnih sedežev v prostoru Alpe-Jadran za pospeševanje izmenjave in kooperacije

2. Dediščina v toku sprememb - ohranjati in razvijati

Izredno bogata umetniška in kulturna dediščina Koroške je na vseh področjih umetnosti in kulture zapustila svoj identifikacijski pečat, ki je viden še posebno na področjih ljudske kulture, v šegah in navadah, v arhitekturi in gradbeni kulturi ter v spominski kulturi.

Ljudska kultura, šege in navade so družbeno močno zasidrana osnova kulturnega življenja. Ljudska kultura ni nepremična dediščina, temveč je živo, stalnim spremembam podvrženo polje oblik izražanja kulture. Povezuje izročilo z novim in se nenehno razvija naprej ob medsebojnem vplivanju različnih ljudi in skupin. Ljudsko kulturo zaznamujejo izmenjava, sprememba in različne perspektive.

Posebno v prostoru Alpe-Jadran so bili večjezičnost, izmenjava in različni načini življenja že od nekdaj nekaj samoumevnega. Ta raznolikost se zrcali v ljudski kulturi: ni enotna, živi od različnih pristopov in skupnega oblikovanja. Ta odprtost omogoča široko soudeležbo in krepi družbeno povezanost.

Za sodelovanje v društvih je pristopni prag kar se da nizek in omogoča vsaki zainteresirani osebi, da v njih sodeluje in sooblikuje. Trenutno se več kot 100.000 ljudi na prostovoljni bazi angažira v približno 2.000 društvih. Društva z ljudsko kulturo omogočajo mnogim ljudem prvi dostop do umetnosti in kulture. Obenem pa se kaže, da ne dosegajo v isti meri vseh skupin prebivalstva. Nenapisane norme, zastarele podobe o življenjskih vlogah ali pa organizacijske strukture lahko otežujejo pristop.

Osrednji izziv predstavlja pomanjkanje podmladka posebno še za prostovoljne vodilne funkcije v društvih. Zaradi demografskih sprememb in tendence mladih ljudi k odseljevanju, postaja vedno bolj težavno pridobiti angažirane osebe za odgovorne naloge. Vprašanje podmladka nima le demografskih vzrokov. Opozarja tudi na nujnost razvijati oblike sodelovanja, razvijati podobe o vlogah v družbi ter načine izražanja, da bi ostali atraktivni tudi za mlajše generacije. Poleg navdušenja mladih spada sem tudi krepitev vidnosti šeg in navad ter ljudske kulture, bistvenega pomena pa je tudi izboljšanje okvirnih pogojev za prostovoljno delo.

Spominjanje ne nastaja le v muzejih ali ob spominskih obeležjih, nastaja istočasno v vsakdanu, v ritualih, praznovanjih in kulturnih praksah. Ljudska kultura je tako sama osrednji nosilec spominjanja, tolmačenja, pa tudi ne-spominjanja in kot taka tudi del spominsko-kulturnega sporazuma.

Z ratifikacijo osrednjega mednarodnega Unesco sporazuma na kulturnem področju, posebno še konvencije o ohranjanju nesnovne kulturne dediščine, konvencije o zaščiti in pospeševanju raznolikosti kulturnih oblik izražanja ter konvencije o zaščiti svetovne kulturne in naravne dediščine se je Avstrija mednarodnopravno obvezala, da bo ščitila, ohranjala in aktivno pospeševala kulturno dediščino ter raznolikost umetniških in kulturnih oblik izražanja.

Koroška deželna vlada izrecno priznava cilje in načela teh Unescovih konvencij in sklepa v okviru svoje kulturnopolitične odgovornosti namenske ukrepe za ohranjanje, razvoj in pospeševanje snovne in nesnovne kulturne dediščine ter kulturne raznolikosti v vseh njenih pojavnih oblikah.

Obenem so številne iniciative, prakse in kulturne dobrine, zabeležene v nacionalnih in internacionalnih seznamih Unesca, pomemben prispevek k ohranitvi in razvoju kulturne dediščine dežele. Poleg tega krepijo živahno, pluralistično umetniško in kulturno pokrajino, v kateri se kulturna raznolikost, večjezičnost in cenjenje različnosti razume kot bistvene značilnosti kvalitete in se jih tudi živi.

Koroška razpolaga s približno 3.000 spomeniško varovanimi objekti, s prav posebno dediščino v gradbeni kulturi, med njimi so zgodovinsko pomembne profane in sakralne stavbe. Ta dediščina ohranja zgodovino živo. Pomen za družbo je izpričan s tem, da štejejo kulturni spomeniki, zgradbe in spominska obeležja k največkrat zaznamim kulturnim ponudbam.

Poleg kulturne dediščine je mednarodno uspešna tudi koroška arhitekturna scena, ki oblikuje gradbeno kulturo dežele in ji daje svoj pečat. Zato je treba to gradbeno kulturo v celoti (pokrajina, kraj, objekt) narediti za družbo vidno, treba je trajno posredovati znanje in krepiti kompetence v ravnanju s prostorom in z resursi.

Za prihodnost je torej treba – ob upoštevanju gradbeno-kulturnih smernic – narediti gradbeno kulturo vidnejšo, treba je trajno posredovati znanje in krepiti kompetence v ravnanju z arhitekturo. To se dogaja v tesnem prilagajanju in v kooperaciji z vsemi oddelki Deželne vlade, ki se ukvarjajo z gradbeno kulturo.

Osrednja naloga spominske kulture je jasno posredovanje in pospeševanje kompleksne in razgibane koroške zgodovine, ki še do danes vpliva na umetnost in kulturo v družbi. Akterke in akterji ter institucije spominske kulture ohranjajo, raziskujejo in posredujejo izkušnje in perspektive različnih posameznih oseb in skupin. Na ta način prispevajo k zgodovinski zavesti, k učenju iz preteklosti ter k razumevanju in povezanosti v večplastni družbi.

Strategija se priznava k pluralističnim zgodovinskim perspektivam in izkušnjam. Priznava, da so zgodovino Koroške v 20. stoletju zaznamovale prelomnice. Naloga spominske kulture, usmerjene v prihodnost, je, da to kompleksnost ponazarja. Sem spada tudi napraviti vidne doslej bolj zastrte izkušnje vključno z dvojezično zgodovino dežele ter različnimi oblikami prilagajanja, preganjanja in uporništva kot del skupne spominske kulture na Koroškem.

Ena od važnih nalog spominske kulture je v tem, da pluralnost zgodovinskih perspektiv in izkušenj postane vidna, ter v tem, da se zavzema za izmenjavo – s ciljem skupnega spominjanja in reflektiranja številnih odtenkov deželne zgodovine. Spominsko kulturo razumemo kot osrednji družbeni proces, kjer zadevajo drug ob drugega različne zgodovinske izkušnje in tolmačenja skupin koroškega prebivalstva. V bodoče naj jo označujeta dialog in volja do sporazumevanja, obenem pa naj vključuje spoštljiv odnos do drugačnih, tudi nasprotujočih si spominov in ocenjevanj preteklosti. Zaradi položaja v alpsko-jadranskem prostoru ter že od nekdaj značilne kulturne raznolikosti ima ta aspekt za deželo in povezanost njene družbe še posebej velik pomen. Obenem pa je treba odgovoriti na osrednje vprašanje spominske kulture: Česa ne smemo pozabiti oz. naj ne pozabimo?

Spominska kultura postavlja vprašanje, kateri dogodki in izkušnje zaznamujejo današnje skupno življenje. Tisti „mi“ ni homogen dejavnik, temveč je pluralen družben prostor. Prevzeti odgovornost za preteklost pomeni, da dopuščamo mnogoglasnost zgodovine in da tako dobivamo impulze za demokratično kulturo ter povezanost družbe.

Nositelji spominske kulture na Koroškem so različni akterji in akterke. Javne institucije, znanstvene ustanove ter iniciative civilne družbe prispevajo vsakokrat specifičnosti za soočanje z deželno zgodovino. Ta raznolikost pristopov predstavlja osrednji steber spominske kulture. V prihodnost usmerjena strategija za umetnost in kulturo zato razume spominsko kulturo kot kooperativno polje, na katerem postajajo vidne različne perspektive, ki se jih medsebojno mreži in v okviru možnosti podpira. Po možnosti naj bi na polju spominske kulture podpirali posebno civilnodružbene iniciative.

Cilji

Ljudska kultura, šege in navade

4. Vključevanje novih ciljnih skupin in pridobivanje podmladka
5. Krepitev vidnosti in družbene prisotnosti
6. Izboljšanje okvirnih pogojev za prostovoljno delujoče

Spominska kultura

7. Krepitev diskurza o preteklosti v družbi
8. Poudarjanje in posredovanje spominske kulture
9. Intenziviranje kooperacije med znanostjo in kulturo

Arhitektura in gradbena kultura

10. Konstantno razvijanje smernic za gradbeno kulturo
11. Krepitev diskurza o gradbeni kulturi v družbi
12. Ravnanje s historično gradbeno substanco in sodobno arhitekturo pod premiso kvalitete (načrtovanje kulturnega prostora)

Ukrepi

Ljudska kultura, šege in navade

15. Nadaljevanje v prihodnost usmerjenega dialoga v okviru DESK Ljudska kultura

16. Kooperacija z izobraževalnimi ustanovami in dvojezičnimi društvi
17. Organiziranje in izvajanje „Dneva narodne noše“ ter „Koroških večerov“ z občinami

18. Pospeševanje večjezičnih, inovativnih ter panoge, meje in branže presegaajočih projektov

19. Delavnice s pomočjo socialnih medijev (glej tudi ukrep 34)

Spominska kultura

20. Pospeševanje čezmejnih projektov na področju spominske kulture
21. Pospeševanje umetniških in kulturnih projektov s terciarnim izobraževalnim sektorjem (univerze, visoke strokovne šole, pedagoške visoke šole)
22. Krepitev spominske kulture v okviru menedžmenta za sodelovanje pri Koroški deželni vladi (Koroški muzej Celovec, Koroški deželni arhiv, KAGIS/Geoland itd.)

Arhitektura in gradbena kultura

- Načeloma je treba vse tukaj imenovane ukrepe izvajati v dogovoru in kooperaciji z vsemi oddelki Deželne vlade, ki so pristojni za gradnjo in gradbeno kulturo
23. Nadaljnji razvoj gradbeno-kulturnih smernic, npr. glede ravnanja z obstoječimi zgradbami, zavestnega načrtovanja kulturnega prostora ter pospeševanja kvalitetne sodobne arhitekture; v dogovoru z drugimi relevantnimi strategijami
 24. Ojačena kooperacija z vsemi institucijami in ustanovami, ki se ukvarjajo z gradbeno kulturo v deželi (FH Kärnten, Univerza Alpe-Jadran Celovec, Deželni konservatorij za Koroško) z ozirom na študije, raziskovalna dela s tečajem za gradbeno kulturo ter krepitev društev, ki so se že uveljavila in se poglobljeno ukvarjajo z gradbeno kulturo (AHK, Gradbeni arhiv Koroške, Manevrski prostor arhitekture/Architekturspielraum, ZV-Koroška)
 25. Vežanost podpor na svetovanje o gradbeno-kulturni kvaliteti
 26. Krepitev transdisciplinarnih projektov za vidnost, posredovanje in ohranjanje gradbene kulture ter svetovanje raznim ciljnim skupinam
 27. Izgradnja nastopa na spletu „Umetnost v javnem prostoru/ Kunst im öffentlichen Raum (KÖR)“ www.koer-kaernten.at

 28. Razširitev ponudbe „Pridi h kulturi“ s področjem arhitekture (glej tudi ukrep 56)

REVIJA „DIE BRÜCKE“ JE SPREMLJALA STRATEGIJO ZA KUTURO Z IZDAJAMI, OD KATERIH JE BILA VSAKA PRILAGOJENA DOLOČENI TEŽIŠČNI TEMI.

3.

Prostori za umetnost in kulturo – analogni in digitalni

Naj bo to atelje, oder, prostor za vaje, digitalna platforma ali javni prostor – prostori so kot kraj produkcije, prezentacije in srečanja osnova kulturnega ustvarjanja. Tu umetnost in kulturo doživljamo in ju ustvarjamo. Razpolaganje s primernimi prostori in njihovo oživiljanje je prvi pogoj za to, da bosta umetnost in kultura lahko v družbi vidni in učinkoviti.

Posebno na svobodni sceni se kaže precejšnja potreba po primernih analognih prostorih. Medtem ko sta finančna dosegljivost in razpoložljivost omejena faktorja, pa na področju manjka tehnično zadovoljivo adaptiranih ponudb. Tu so potrebne rešitve, da se povežejo prostorske ponudbe, npr. zboljšanim koriščenjem praznih prostorov ter z modeli prostorskega sharinga.

Obenem pa postajata uporaba in snemanje v digitalnih prostorih vedno pomembnejša. Naraščajoča digitalizacija odpira umetnosti in kulturi nove možnosti posredovanja, zvišanje učinkovitosti, umetniške inovacije in vidnosti. Glede potrebnih kompetenc, infrastrukturnih in kadrovskega resursov so tu posebno pomembni sinergijski ukrepi.

Nenazadnje pa je pomembna tudi prisotnost umetnosti in kulture v javnem prostoru, da bi jo lahko trajno zasidrali v spreminjajoči se družbi. Tu je pomembno predvsem izostriti zavest družbe za že obstoječe ustvarjalne elemente javnega prostora ter za potencial aktivnega vključevanja umetnosti in kulture v razvoj mest in krajev z umetnostjo v javnem prostoru ter s prireditvami v njem.

Cilji

Ljudska kultura, šege in navade

13. Koordinacija ponudbe v analognih prostorih
14. Ojačenje kompetenc glede uporabe digitalnih prostorov in orodij
15. Intenziviranje vidnosti umetnosti in kulture v javnem prostoru

Ukrepi

Izboljšanje razpoložljivosti in uporabe analognih prostorov

29. Omogočanje uporabe in inscenacije prostorov v Burggasse 8 (Celovec) za svobodno sceno, tudi za snemanja V UVAJANJU

Ugotavljanje potreb po prostorih in evidentiranje razpoložljivih prostorov

30. Evidentiranje analognih prostorov v kooperaciji z interesnim združenjem IG KIKK (krepitev projekta Raumindex „Index Off Spaces“), z občinami in drugimi institucijami V UVAJANJU
31. Razvoj modelov za prostorski sharing oz. modelov za skupno rabo prostorov v kooperaciji z interesnimi združenji
32. Priprava digitalne platforme za upravljanje praznih stavbišč ob upoštevanju možnosti vmesnega koriščenja z aktivnim vključevanjem občin

Digitalni prostor

33. Upoštevanje digitalnih, z umetnostjo povezanih razvojov in programov štipendiranja
34. Potrebam panog prilagojeni socialni mediji in delavnice z umetno inteligenco (UI) (glej tudi ukrep 19)

Izboljšanje digitalnih dostopov za umetnost in kulturo

35. Digitalni kulturni koledar za celotno zvezno deželo (z začetkom januarja 2026 na www.kaernten.at povečini uresničen) (glej tudi ukrepe 9, 42 in 66) V UVAJANJU
36. Intenzivirana komunikacija glede umetnosti in kulture na platformah dežele vključno s socialnimi mediji (glej tudi ukrep 8) V UVAJANJU

Umetnost v javnem prostoru

37. Redni dialoški formati z lokalnimi akcijskimi skupinami „Lokale Aktionsgruppen LAG“ za ustvarjanje zavesti o razvoju krajevnega jedra ter za umestitev umetnosti v javnem prostoru
38. Močnejše vključevanje civilne družbe in lokalnih umetniških in kulturnih društev v procese umetniškega oblikovanja javnega prostora
39. Zasidranje umetnosti v javnem prostoru tudi na zemljevide mest in pokrajine ter reden stik s turističnimi vodniki Austria Guides ipd.

4. Umetnost, kultura in turizem

Turistična dežela Koroška na stičišču treh kultur privablja s svojo edinstveno naravo, kulinariko in kulturno raznolikostjo vsako leto številne obiskovalke in obiskovalce iz Avstrije in z vsega sveta. Prav pri tem je mogoče še izboljšati prepoznavnost dežele kot kulturno-turistične destinacije.

Močnejša povezava umetnosti in kulture s turističnimi strukturami nosi v sebi velik potencial za obe strani. V tej zvezi je odločilno intenziviranje konstantnega in v rezultate orientiranega dialoga med umetnostjo, kulturo in turizmom.

S po meri ustvarjenimi turističnimi paketi v kooperaciji z velikimi festivali ter s požitvijo predsezone in posezone z večjo vidnostjo kulturno-turističnih ponudb, bi se dalo doseči veliko dodano vrednost. Koriščenje turističnih komunikacijskih struktur lahko ustvari za umetnost in kulturo zvišano vidnost doma in po svetu. Z navezovanjem in nego trajnih kontaktov v alpsko-jadranskem prostoru se s kulturno izmenjavo lahko pridobi nove plasti občinstva in gostov.

Vprašanje mobilnosti in dosegljivosti umetniške in kulturne ponudbe sta ob tem osrednja faktorja. Projekt stoletja, Goliška železnica, in s tem izboljšana železniška povezava Koroške z mednarodnimi destinacijami v smeri Nemčije, Švice in Italije prožita nove možnosti mreženja in pridobivanja publike.

Cilji

16. Krepitev redne, institucionalizirane izmenjave med umetnostjo, kulturo in turizmom	17. Izboljšanje podatkov in pretakanja informacij med umetnostjo, kulturo in turizmom	18. Razvoj kulturno-turističnih ponudb ter spremljevalnih narativov za njihovo komunikacijo

Ukrepi

<p>40. Jour fixe oddelka za umetnost in kulturo s turizmom (ob vključitvi hotelirstva)</p> <p>41. Vključevanje turističnih delavk in delavcev v gremije ter prireditve za mreženje umetnosti in kulture, npr. v gremij za kulturo</p> <p>42. Integracija prireditvene podatkovne baze v centralno podatkovno bazo www.kaernten.at (glej tudi ukrepe 9, 35 in 66)
</p> <p>43. Analiza obstoječih kartičnih sistemov (kot npr. Kärnten Card) za krepitev umetniške in kulturno-turistične ponudbe</p>	44. Integracija umetniških in kulturnih ponudb v turistične pakete 45. (Nad)regionalno sodelovanje med kulturnimi institucijami ob upoštevanju ojačenih prometnih povezav (Goliška železnica), za pridobitev novih plasti občinstva in gostov (glej tudi ukrep 13)

5. Podpora umetnosti in kulture

Dežela se priznava k trajni krepitvi okvirnih pogojev za umetniško in kulturno ustvarjanje na Koroškem ob upoštevanju načela Fair Pay. Poleg razširitve večletnih podpor, ki zagotavljajo varnost načrtovanja, uvaja Dežela kot vsebinski rezultat participativnega procesa tudi nadregionalni svetovadni odbor za področje podpore projektov. Polega tega se trudi za po možnosti pošteno plačilo (Fair Pay Reader/Kulturni svet Avstrija). Poleg tega naj bi se razširil obstoječi program štipendiranja dežele.

Pred ozadjem vedno večjih stroškov v izzivnem gospodarskem okolju narašča tudi pomen namenske akvizicije tretjih sredstev. Ob tem ni relevantno samo redno pisanje prošenj vsem nacionalnim javnim dajalcem podpor (občina, dežela, zveza), temveč tudi financiranje preko skladov in EU-jevskih programov za podporo. Da bi lahko močnejše koristili vire tretjih sredstev, pa je potrebna tudi iniciativnost umetnic in umetnikov ter kulturnic in kulturnikov samih. Poleg iniciativ Crowd-Fundinga postajajo vedno bolj pomembni formati „Pay as you wish“, močnejše sponzoriranje in drugi inovativni modeli financiranja v svobodni sceni. Po drugi strani pa je mogoče podpreti zbiranje tretjih sredstev z informacijo o tem, kateri potencialni viri obstajajo in npr., kako se je treba lotiti prošnje, da bo po možnosti tudi uspešna.

Navsezadnje naj bi kot dopolnilo k denarnim podporam izvajali redne formate mreženja, informiranja in kvalificiranja. Trajna podpora kulture temelji na izravnani kombinaciji finančnih svetovanj in organizacijskih ukrepov.

Cilji

19. Močnejša akvizicija sredstev tretjih virov	20. Namensko vlaganje sredstev preko podpor projektom, ki jih priporoča sosvet, postopno uvajanje poštenega plačevanja (Fair Pay) ter več zaposlitev v svobodni sceni	21. Svetovanja za ustvarjalke in ustvarjalce v umetnosti in kulturi

Ukrepi

46. Nadaljnja izgradnja večletnih podpor in štipendij V UVAJANJU 47. Uvajanje rednega pravnega svetovanja za kulturne delavke in delavce V UVAJANJU 48. Posredovanje informacij o storitvah sklada socialnega zavarovanja za umetnice in umetnike (KSVF), mreža interesnih skupnosti IG Netz in družb za upravljanje avtorskih pravic 49. Redna zasedanja o programih EU za podpore ter fundraising (zveza Fundraising) (že deluje) ter delavnice na temo prošenj na EU, sponzorstvo, množično financiranje ter zbiranje podporo prispevkov <i>(glej tudi ukrep 4)</i> V UVAJANJU	50. Ustanovitev tudi nadregionalno zasedenega sosveta za pospeševanje projektov 51. Močnejša izmenjava z občinami, oblikovanje zavesti za akvizicijo tretjih virov sredstev, npr. z bialno podelitvijo koroške mecene nagraje za najboljši kulturni sponzor ali pa nagrade za „umetnosti in kulturi najprijaznejšo občino“ <i>(glej tudi ukrep 3)</i> 52. Ponovno omogočanje delne (minimalne) zaposlitve pri brezposelnosti za delavke in delavce v umetnosti in kulturi (zvezna pristojnost) 53. Podpora za redna kvalitativna in kvantitativna povpraševanja v svobodni sceni v kooperaciji z interesnimi združenji

6. Dostopi do umetnosti in kulture

Naloga kulturne politike je omogočanje dostopa do umetnosti in kulture na široki osnovi in s čim manj ovirami za vse skupine prebivalstva. Posebno važno je tudi identificirati doslej še ne dosežene ciljne skupine, jih nagovoriti in po možnosti odstraniti ovire. Poleg tega je treba delovati proti odseljivanju mladine. Umetnost in kultura igrata tu bistveno vlogo.

Da bi nagovorili nove ciljne skupine, je treba ob upoštevanju obstoječih študij sistematično koristiti znanje, ki ga imamo. Tako navaja poročilo „Kulturno udeleževanje v Avstriji“ instituta SORA kot osrednji rezultat, da je poleg starosti, izobrazbe in motivacije za socialno izmenjavo tudi ogroženost zaradi ekonomske revščine strukturni faktor, ki vpliva na kulturno udeleževanje (gl. str. 98ff. *Kulturelle Beteiligung in Österreich: Besuch von Kulturveranstaltungen, Kultureinrichtungen und -stätten*, Daniel Schönherr und Harald Glaser, SORA – Institute for Social Research and Consulting, Dunaj, april 2023). Treba je torej razumeti, kje so ovire za udeležbo pri umetnosti in kulturi.

Poleg družbenih in socialnih faktorjev je treba imeti pred očmi tudi veliko tematsko polje inkluzije. Zato je potrebno, da se hendikepiranim osebam v okviru možnosti omogoči dostop do kulture in kulturno doživetje. Urejanje čimboljšega dostopa brez ovir je srednjeročni cilj.

Cilji

22. Identifikacija novih ciljnih skupin in razvijanje specifičnih ponudb

23. Krepitev inkluzije in odstranjanje ovir

24. Mreženje umetnosti in kulture z izobraževalnimi strukturami

Ukrepi

Posredovalni formati in strategije

- 54. Redna izmenjavanja na primarnem, sekundarnem in terciarnem področju z izobraževalnimi ustanovami ter na področju izobraževanja odraslih
- 55. Izgradnja ponudbe wissens.wert.welt
- 56. Izgradnja ponudbe „Komm zur Kultur“ (Pridi h kulturi)
(glej tudi ukrep 28)
- 57. Razvoj oblik posredovanja v vseh panogah, npr. preverjanje pečata za kakovost posredovalnega dela (štipendija za posredovanje literature se izvaja)

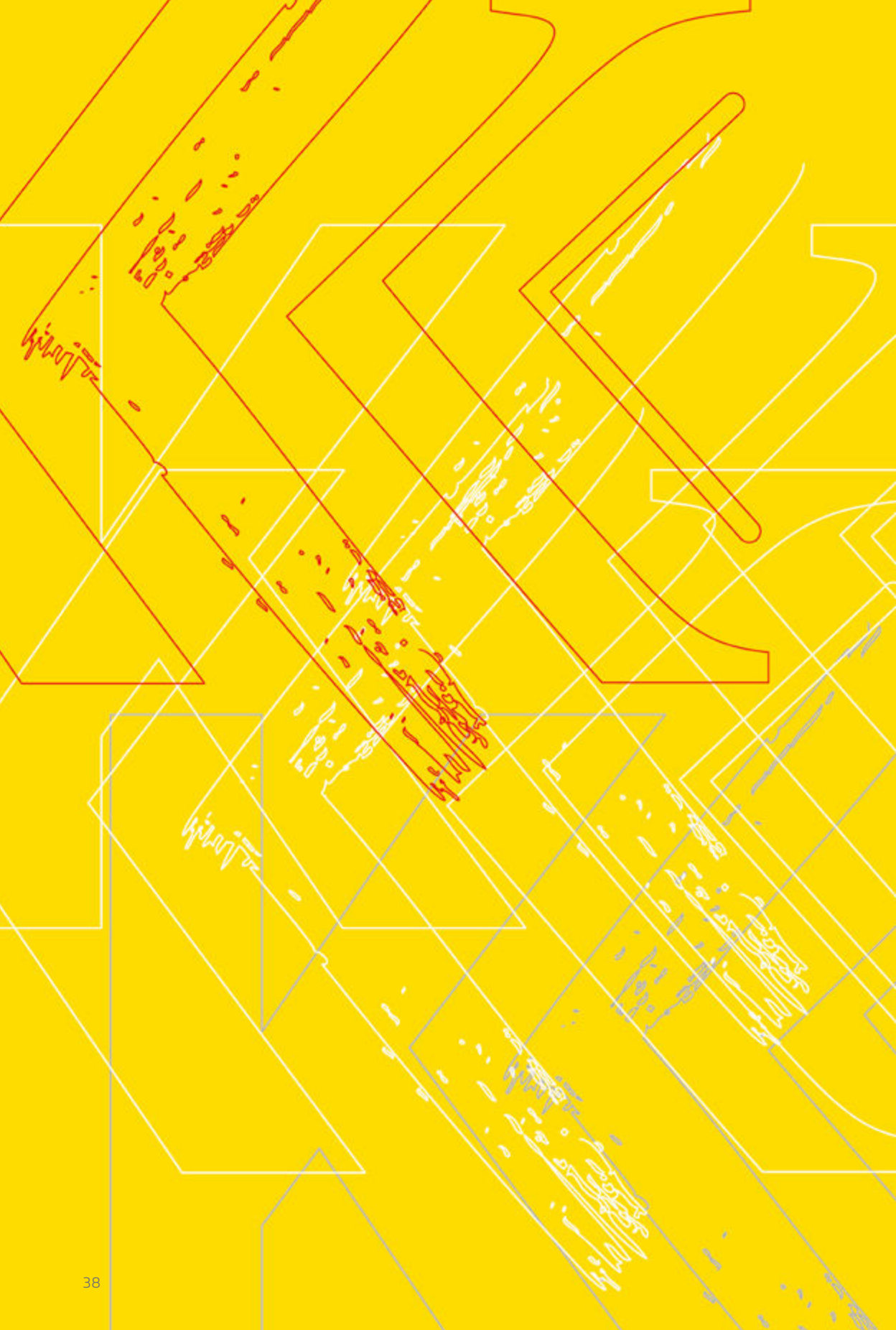
Inkluzija v umetnosti in kulturi

- 58. Redna izmenjava (znanja) med različnimi interesnimi zastopstvi (narodne skupnosti, mladina, okolje, gender, socialno področje, hendikepirane osebe itd.) umetnosti in kulture ter strokovnjakinj in strokovnjakov ob vključevanju vseh oddelkov Dežele.
(glej tudi ukrep 5)
- 59. Strnjevanje in posredovanje znanja na temo inkluzija ter uvažanje potrebam odgovarjajočih dostopov brez ovir

- 60. Izgradnja dostopov brez ovir pri prireditvah ter omogočanje nastopov na spletu za Oddelek umetnost in kultura
- 61. Spodbude v obliki podpor za ukrepe inkluzije in ozaveščanja

Novе ciljne skupine in znižan prag za dostope

- 62. Spodbude v obliki podpor za vključevanje občinstva
- 63. Kooperacijski projekti z drugimi področji, npr. znanost, šport, pristočasno gospodarstvo, tehnologija
- 64. Povezovanje umetnosti in kulture s komunalnimi akcijami, npr. „Zdrava občina“
- 65. Koriščenje izložbenih površin v Burggasse 8 za promoviranje umetnosti in kulture
- 66. Skrb za vidnost umetnosti in kulture preko www.kaernten.at
(glej tudi ukrepe 9, 35 in 42)
- 67. Udeležba pri vseavstrijski akciji „Žejni umetnosti in kulture“ („Hunger auf Kunst und Kultur“)

4 KAKO JE BILA STRATEGIJA IZDELANA?

Kako je bila strategija izdelana?

Strategija za umetnost in kulturo Kärnten/Koroška 2030 je bila razvita po razpisnem postopku po vsej EU v približno dvoletnem, močno participativno zaznamovanem procesu. Svetovalno podjetje actori GmbH iz Münchna se je pri tem vseevropskem razpisu izkazalo za najboljšega ponudnika za spremljavo procesa. Na začetku je bila opravljena inventarizacija (od januarja do maja 2024), katere cilj je bil ugotoviti status quo in na podlagi tega razviti tematsko strukturo. O tej tematski strukturi je bilo treba nato v sledeči participativni fazi procesa (od junija 2024 do oktobra 2025) razpravljati skupno in z vključitvijo civilne družbe ter kulturnih delavk in delavcev. Rezultati tega procesa so bili v zaključni fazi obdelave (od oktobra do marca 2026) ovrednoteni, strukturirani in združeni v strateško načrtovanje, ki je bilo na koncu usklajeno z udeleženkami in udeleženci izvedbe.

Šest faz procesa:

- » **Faza I – ugotavljanje stanja**
(januar 2024 – maj 2024)
- » **Faza II – participativna izdelava**
(junij 2024 – oktober 2025)
- » **Faza III – ovrednotenje in finalizacija strategije**
(oktober 2025 – marec 2026)
- » **Faza IV – prezentacija**
(pomlad 2026)
- » **Faza V – izvedba strategije**
(2026-2030)
- » **Faza VI – evalvacija**
(2031)

Kot dopolnilo je treba navesti tekoča poročila Koroški deželni vladi in Odboru za kulturo Koroškega deželnega zbora in Odbora za kulturo Koroškega ter vključevanje interesnih združenj in Koroškega kulturnega gremija v celotni fazi razvoja kulturne strategije do končne predstavitve tega dokumenta.

Metodika ugotavljanja stanja

Začetno ugotavljanje stanja se je vsebinsko oprlo na štiri stebre:

1. **Pregled in analiza podatkov in dokumentov s področja umetnosti in kulture**
2. **Kvalitativni intervjuji s 33 strokovnjakinjami in strokovnjaki s področja umetnosti in kulture**
3. **Izvedba treh kick-off delavnic s stakeholderji iz politike, gospodarstva, socialnega partnerstva, interesnih združenj, dvojezičnih organizacij, cerkva, uprave ter s Koroškim gremijem za kulturo**
4. **Analiza družbenih makro trendov in razvojev, kot so:**
 - » demografske spremembe
 - » vedno večja kulturna raznolikost družbe
 - » individualizacija
 - » digitalizacija in umetna inteligenca
 - » trajnostnost
 - » mobilnost
 - » financiranje

Večstopenjski analizi stanja, s pomočjo katere smo definirali izhodiščni položaj, je sledila definicija močnih strani, možnosti in izzivov ter izdelava 26 tematskih gradnikov, strnjениh v šest nadrejenih težišč.

Močne strani in možnosti v pregledu

Umetniška in kulturna pokrajina na Koroškem se odlikuje z živo raznolikostjo umetniškega in kulturnega ustvarjanja. Umetniški in kulturni ustvarjalci so aktivni v vseh panogah in na vseh stopnjah profesionalnosti. Za raznolikost umetnosti in kulture sta še posebno ugodni lega dežele v prostoru Alpe-Jadran ter dvojezičnost.

Nadaljnje kreposti in možnosti:

- » **Bogata kulturna dediščina**
- » **Inovacijska sila in velika produktivnost svobodne scene**
- » **Visok potencial s kooperacijo umetnosti, kulture in turizma**
- » **Prostovoljno se angažira okoli 100.000 oseb v 2.000 društvih na področju ljudske kulture v obeh narodnih skupnostih**
- » **Medgeneracijsko, mednarodno in medpanožno sodelovanje**
- » **Vnos digitalnih in hibridnih formatov pri produkciji in komunikaciji umetnosti in kulture**
- » **Več analiz obiskovalcev in obiskovalcev zaradi pridobivanja novih plasti občinstva**
- » **Krepitev inkluzivnih ponudb**
- » **Povečana kooperacija z občinami na kulturnopolitični ravni**
- » **Močnejše sodelovanje različnih oddelkov pri skupnih temah**

Pregled izzivov

Osrednji izziv je v ustvarjanju boljše vidnosti umetniškega in kulturnega ustvarjanja, da bi lahko Koroško pozicionirali poleg turistično etabliranih slik v zvezi z jezeri in gorami tudi kot deželo umetnosti in kulture. S pomočjo tehničnega vnašanja umetniških in kulturnih prireditev v najpomembnejšo koroško turistično podatkovno bazo www.kaernten.at ter z vsakoletno večjezično informacijsko brošuro „Carinthia – a Cultural Journey“ za alpsko-jadranski prostor smo tu lahko naredili bistven napredek.

Drugi izzivi:

- » Vzdrževanje dialoga za boljše mreženje in kooperacijo znotraj umetniške in kulturne scene
- » Zmanjšanje bega možganov in krepitev podmladka
- » Upoštevanje vedno večje družbene raznovrstnosti
- » Nagovarjanje občinstva oz. ciljnih skupin ob upoštevanju vedno večje individualizacije družbe
- » Financiranje umetnosti in kulture ob postopnem izvajanju poštenega plačila (Fair Pay) ter močnejši akviziciji tretjih virov sredstev
- » Priložnosti in nevarnosti umetne inteligence

Od 26 tematskih težišč k šestim težiščnim temam

Poleg jasnega razumevanje izhodiščnega položaja pa je bil poseben namen ugotavljanja stanja razviti tematsko strukturo za sledeči participativni proces: Da bi od vsebinske raznolikosti identificiranih tem in vprašanj prišli do pregledne tematske strukture, ki jo je mogoče tudi participativno obdelati, smo razvili najprej 26 tematskih gradnikov, vsebujočih vsak zase jasno očrtane teme in vprašanja.

1. **Mreženje in izmenjava:** Kako okrepiti mreženje in izmenjavo? Kaj je za to potrebno?
2. **Kooperacija in koriščenje sinergij:** Kako okrepiti kooperiranje različnih akterk in akterjev ter koriščenje sinergijskih učinkov na Koroškem?
3. **Sodelovanje v prostoru Alpe-Jadran:** Kako bi lahko v prostoru Alpe-Jadran bolje okrepili mreženje in kooperacijo umetnosti in kulture in s tem bolje koristili raznolikost in edinstvenost regije?
4. **Nadregionalno in mednarodno mreženje:** Kako še naprej razvijati nadregionalno in mednarodno mreženje umetniške in kulturne pokrajine Koroške?
5. **Dediščina v toku sprememb - ohranjati in razviti:** Kako krepiti vsebinsko soočanje s tradicijo v vsej raznolikosti, in to na čim dostopnejši način? Kako bolje posredovati gradbeno kulturo?
6. **Spominska kultura:** Kako krepiti spominsko kulturo, in sprožiti odprte diskurze ter ljudem olajšali dostope do zgodovine dežele?
7. **Kulturni kraji in prostori:** Kako bolje koristiti obstoječe kraje in prostore? Katere konkretne potrebe nizkopragovnih kulturnih oz. alternativnih krajev imamo in katere perspektive realiziranja so dane?
8. **Kultura na podeželju:** Kako regionalno krepiti in razvijati umetnost in kulturo?

9. **Dosegljivost/mobilnost:** Kako izboljšati dosegljivost kulturnih ponudb? Katere perspektive za umetnost in kulturo se odpirajo z Goliško železnico?
10. **Digitalizacija:** V kakšnem razmerju sta si digitalno in analogno doživljanje umetnosti in kulture? Kako lahko umetniška in kulturna pokrajina dežele Koroške koristi možnosti digitalizacije ter UI?
11. **Strukturirana vidnost umetnosti in kulture:** Kako lahko zagotovimo skupno koordinacijo in strukturirano vidnost umetniških in kulturnih ponudb dežele Koroške? Kako intenzivirati medkomunalno kulturno sodelovanje?
12. **Umetnost, kultura in turizem:** Kako strukturno bolje povezati turizem z umetnostjo in kulturo, da bi to lahko koristilo obema?
13. **Edinstvene značilnosti – krepi kompetence, ohraniti raznolikost:** Kje so na Koroškem potenciali, da bi izpostavili edinstvene značilnosti v umetnosti in kulturi in kako bi jih lahko koristili?
14. **Krepitev zavesti o pomembnosti:** Kako v javnosti krepi zavest o pomembnosti umetnosti in kulture?
15. **Pravičnost/Fair pay:** Kako lahko strategija za umetnost in kulturo pozitivno podpre tekoči proces pravičnega plačevanja (fair pay-proces)?
16. **Enakost spolov:** Kako lahko še naprej podpiramo enakost spolov?
17. **Umetniška inovacija:** Kako lahko krepimo nastajanje oz. ustvarjanje inovativnih umetniških vsebin?
18. **Akvizicija tretjih sredstev:** Kako bi lahko ustvarjalke in ustvarjalce v umetnosti in kulturi motivirali za pridobivanje sredstev iz tretjih virov? In kako lahko specifično uspe močnejša navezanost na privatno gospodarstvo?
19. **Pospeševalne strukture in procesi:** Kateri realistični potenciali za optimiranje pospeševalnih struktur in praks v pospeševanju obstajajo za umetnost in kulturo?
20. **Strukture izobrazbe za kulturo:** Kako krepiti strukture izobrazbe za kulturo in bolje koristiti sinergijske potenciale?
21. **Raznolikost:** Kako lahko okrepi umetnost in kulturo tako strukturno kot glede ponudbe z ozirom na družbeno raznolikost?
22. **Dostopnost:** Kaj ovira ljudi, ki so doslej našli le malo dostopa do umetnosti in kulture ali pa sploh nobenega? Kako izboljšati možnosti za dostop do ponudb umetnosti in kulture?
23. **Medgeneracijsko, v prihodnost usmerjeno sodelovanje:** Kako lahko pospešujemo medgeneracijsko izmenjavo v umetnosti in kulturi?
24. **Mladina:** Kako ustvariti atraktivno ponudbo v umetnosti in kulturi še posebej za mlade ljudi?

- 25. Krepitev sodobnih umetniških in kulturnih produkcij:** Kako institucionalno okrepiti sodobne umetniške in kulturne produkcije na Koroškem?
- 26. Krepitev ljudsko kulturo:** Kako okrepiti ljudsko kulturo kot integrativni del družbe?

Poleg demografskih sprememb, raznolikosti ali digitalizacije je posebno enakopravnost povsod prisotna tema, upoštevana enakovredno v vseh temah in ukrepih.

Izdelane tematske gradnike smo združili v šest težiščnih tem:

- 1. Mreženje in sodelovanje:** Razne akterke in akterji v umetniški in kulturni pokrajini dežele Koroške so nosilke in nosilci znanja, dragocenih izkušenj in idej. Krepitev mreženja med različnimi panogami, stopnjami profesionalizacije in institucionaliziranja ne glede na meje med občinami, regijami in deželami nudi možnosti izmenjave znanja in izkušenj, razvijanja novih perspektiv in kreativnih impulzov; tako je mogoče okrepiti tudi inovacijske sile v umetnosti in kulturi na Koroškem. Mreženje je hkrati tudi osnova za sklepanje kooperativnih partnerstev, da bi skupaj sledili umetniškim idejam in skupaj koristili tudi sinergije.
- 2. Dediščina v toku sprememb - ohranjati in razviti:** Težiščna tema se posveča izzivom izjemne kulturne dediščine dežele Koroške, ki sega od žive ljudske kulture preko spominske kulture do historičnih in sodobnih zgradb. Da bi to bogastvo ohranili za daljši čas in ga hkrati z inovativnimi idejami privedli v bodočnost, je treba krepiti in razvijati strukture. Izzivi, ki jih je treba obravnavati, vključujejo med drugim zagotavljanje vključevanja nove generacije, zlasti v društvih ljudske kulture, vidnost zgodovinskih perspektiv in izkušenj v kontekstu kulture spominjanja ter krepitev gradbene kulture in njenega pomena za oblikovanje življenja vrednega okolja.
- 3. Prostori za umetnost in kulturo – analogni in digitalni:** Težiščna tema se osredotoča na izzive prostorov za umetnost in kulturo kot krajev produkcije, prezentacije in srečavanja. To zadeva v prvi vrsti vprašanje, kako bi lahko učinkoviteje združili ponudbo in povpraševanje po prostorih za produkcijo in recipiranje vsebin. Gre tudi za digitalni prostor in vprašanje, kako bi bili umetnost in kultura tukaj vidnejši in kako bi lahko njuno vsebino posredovali na inovativen način. Naslednji aspekt tudi predstavljata umetnost in kultura kot element oblikovanja javnega prostora, pa tudi vprašanje, kako ju na ta način močneje zasidrati v družbeni zavesti.

- 4. Umetnost, kultura in turizem:** Glavna tema se osredotoča na tesnejše sodelovanje med umetnostjo, kulturo in turizmom. Okrepljeno sodelovanje med kulturo in akterkami in akterji v turizmu ter medsebojno izmenjavanje in koriščenje turističnih komunikacijskih struktur nudita velik potencial glede povečanih vrednosti za obe strani. Pri tem je osrednje vprašanje, kako bi umetniške in kulturne ponudbe bolje povezovali in jih predstavljali, da bi nagovorili tako turistke in turiste kot tudi koroško prebivalstvo.
- 5. Podpora umetnosti in kulture:** Strategija za umetnost in kulturo se razume kot zagotavljanje in krepitev umetniških in kulturnih struktur kot skupna naloga dežele in ustvarjalk ter ustvarjalcev v umetnosti in kulturi. Rastoče potrebe po subvencijah ob vedno nižjem proračunu dajalcev pomenijo velik izziv in hkrati podčrtujejo pomen akvizicije tretjih sredstev. Predmet diskusije tega procesa je bil torej zavezujoča, večplastna podpora umetnosti in kulture po eni strani s finančnimi instrumenti, po drugi strani pa z razpoložljivimi formati glede informacij in kriterijev za kvalifikacijo. Preprečevanje odseljevanja mladih ustvarjalk in ustvarjalcev v umetnosti in kulturi.
- 6. Dostopi do umetnosti in kulture:** Težiščna tema se posveča izzivom družbenih sprememb na Koroškem, ki jih povzročajo demografske spremembe, odseljevanje in vedno večja raznolikost družbe. Njen cilj je odprtje umetnosti in kulture za ljudi različnih ozadij in ju narediti bolj privlačni. Izzivi v tej zadevi zaobjemajo mdr. določitev in odstranjevanje ovir za sodelovanje pri kulturni produkciji in odzivanju nanjo, omogočanje inkluzije in dostopa brez ovir, nadaljnje razvijanje načina ciljnega nagovarjanja ter krepitev posredovalnih formatov npr. z mreženjem med umetniškimi, kulturnimi in izobraževalnimi strukturami.

Participativni proces izdelave

Močno participativen proces izdelave je zaobjel izpeljavo šestih forumov o prihodnosti in šestih delavnic za umetnost in kulturo v smislu poglobljanja šestih prej definiranih tematskih težišč. Forumi o prihodnosti so potekali ob sodelovanju zainteresiranega prebivalstva kot veliki konferenčni formati, v okviru katerih so po eni strani bile panelske diskusije in impulzna predavanja, po drugi strani pa tudi delovne skupine z vsemi udeleženci. Skupna izdelava rešitev je poleg tega pripomogla k temu, da so bili vse udeleženke in udeleženci pripravljeni prevzeti

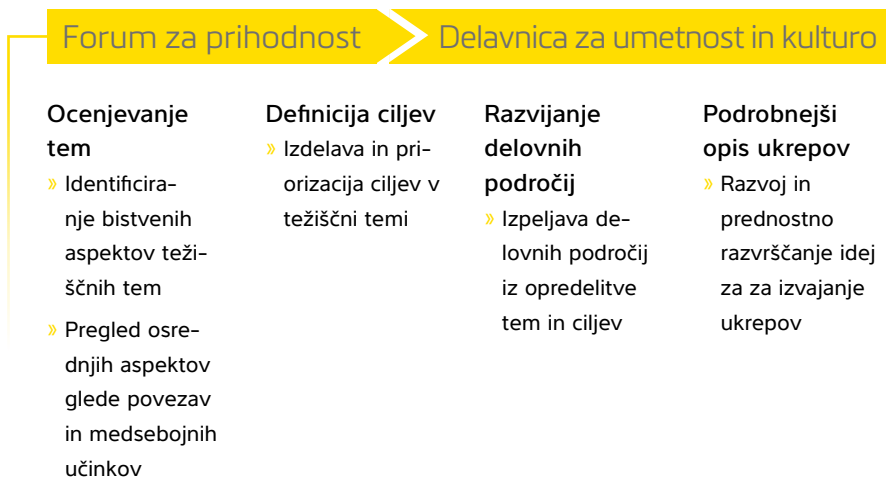
skupno odgovornost za krepitev in zagotovitev prihodnosti umetnosti in kulture dežele. Nazadnje so udeleženske in udeleženci živahno koristili participativne prireditve za povezovanje, poleg tega pa so služile izmenjavi izkušenj in znanja.

Zbiranje povratnih informacij po vsaki prireditvi je omogočilo dosledno izboljševanje procesa. Komunikacija preko socialnih medijev ter spletna stran projekta so oskrbovali vse udeleženske in udeležence z informacijami o napredovanju procesa razvoja strategije. S participativnim procesom izdelovanja smo lahko dosegli skupno 1.400 udeleženk in udeležencev.

S participativnim procesom izdelovanja smo dosegli 1.400 sodelujočih

Forumi o prihodnosti ter umetniške in kulturne delavnice

Na osnovi šestih težiščnih tem, določenih v okviru ugotavljanja stanja, smo organizirali skupno dvanajst prireditev (šest forumov o prihodnosti in šest delavnic za umetnost in kulturo). Vsakemu forumu o prihodnosti je sledila delavnica za umetnost in kulturo kot format strokovnjakinj in strokovnjakov. Na delavnicah so na osnovi rezultatov predhodnih forumov izdelali strateške cilje, delovna področja in konkretne ukrepe.

Forumi o prihodnosti

Namen forumov o prihodnosti je omogočanje širšega udeleževanja družbe ter zbiranje različnih perspektiv in idej k šestim težiščnim temam. Bolj konkretno je to vsebovalo nekakšno „analizo tem“ z ugotavljanjem bistvenih aspektov težišč ter preverjanje teh aspektov z ozirom na povezave in medsebojne učinke. Na tej podlagi so bili oblikovani in prednostno razvrščeni strateški cilji vsake osrednje teme.

Vsak forum o prihodnosti je s pozdravnimi besedami odprl referent za kulturo, sledila sta umetniška intervencija ter kratek pregled procesa. Tematskim impulzom ter panelnim diskusijam, v katerih so strokovnjakinje in strokovnjaki

predajali perspektive in znanje iz prakse, so sledile moderirane delovne skupine, v katerih se je poglobljalo v poprej prejete impulze ter diskutiralo o njih. Za delovne skupine je bilo značilno odprto vzdušje, ki je vsem zainteresiranim omogočalo, da so vnašali svoje misli, teme in vprašanja. Nazadnje so bile vse udeleženske in udeleženci spet

skupaj v plenumu, kjer so predstavili rezultate svojih diskusij. Konec prireditve je bilo odprto druženje, ki so ga udeleženci živahno koristili za medsebojno povezovanje in izmenjavo mnenj.

Forumi o prihodnosti so ob upoštevanju regionalnih perspektiv potekali v različnih delih dežele.

1. **Forum o prihodnosti „Mreženje in sodelovanje“**
14. junija 2024 v Pliberku
2. **Forum o prihodnosti „Dediščina v toku sprememb - ohranjati in razviti“**
18. oktobra 2024 v Špitalu ob Dravi
3. **Forum o prihodnosti „Prostori umetnosti in kulture – analogni in digitalni“**
15. novembra 2024 v Beljaku
4. **Forum o prihodnosti „Umetnost, kultura in turizem“**
28. aprila 2025 v Osojah
5. **Forum o prihodnosti „Podpora umetnosti in kulture“**
23. junija 2025 v Šentvidu ob Glini
6. **Forum o prihodnosti „Dostopi do umetnosti in kulture“**
19. septembra 2025 v Volšperku

Da bi ustvarili vidnost za prireditve, smo se poslužili raznih digitalnih kanalov, med njimi je posebej urejen in večjezičen nastop na spletu, ter kanali socialnih medijev za strategijo za umetnost in kulturo. Poleg tega je Oddelek za protokol pri uradu Deželne vlade na široko razposlal vabila posebno kulturnim ustvarjalkam in ustvarjalcem iz institucij ter iz svobodne scene, umetniških in kulturnih zvez, politike in uprav ter strokovnjakinjam in strokovnjakom iz kulture, izobraževanja, znanosti in družbe (regionalno in nadregionalno). Pri tem je bila posebno razveseljiva udeležba na forumih o prihodnosti. Čeprav smo na začetku procesa računali z vsakokrat 80 do 100 udeleženci, so bile številke dejanske participacije z do 240 udeleženkami in udeleženci znatno višje.

Med drugim je bila pomembna tudi izbira primernih prireditvenih prostorov ob upoštevanju dobre dosegljivosti, dostopa brez ovir, s primerno atmosfero in prostorsko kapaciteto, pa tudi s potrebno tehnično opremo. Za vsako prireditev je bil načrtovan potek z orientacijo na tematski logiki diskusije, ki je na koncu združil impulzna predavanja, panelne diskusije, faze delovnih skupin ter čas za mreženje in izmenjavo v prepričljiv splošen koncept. Za brezhiben potek smo pred prireditvijo izvedli sestanke z moderatorji, predavatelji, panelnimi diskutanti ter s spremljajočim organizacijskim timom. Prireditve smo zaokrožili z umetniškimi okvirnimi programi in s kulinarično ponudbo.

Posebna pozornost je bila posvečena dostopu brez ovir in inkluzivnemu oblikovanju procesa, na primer s tolmačenjem v znakovni jezik. Večjezičnost je bila zagotovljena s slovensko moderacijo ter prevajanjem.

Rezultati forumov o prihodnosti, to so diskusijski prispevki, pobude in prve ideje za izvedbo ukrepov, so bili strukturno obdelani in so tvorili vsebinsko osnovo za delavnice za umetnost in kulturo, ki so sledile.

Delavnice za umetnost in kulturo

Delavnice za umetnost in kulturo so se s približno 30 do 40 udeleženkami in udeleženci orientirale po rezultatih forumov o prihodnosti, služile pa so poglobljanju in razvijanju konkretnih idej za ukrepe. Kot delovni formati, osredotočeni na strokovnost, so nagovarjale posebno strokovnjakinje in strokovnjake tematskih sklopov, da bi vsebine iz forumov o prihodnosti konkretizirali, diskutirali o strateških ciljih ter razvili možne ukrepe. Ob intenzivnem delu v skupinah, strukturiranih diskusijah so nastala konkretna priporočila za delovanje ter ideje za ukrepe za vsako težiščno temo.

Kombinacija forumov
o prihodnosti in
delavnic za umetnost
in kulturo je omogočila
široko nabirko idej z
vsebinskim poglobljanjem.

Izbira udeleženk in udeležencev je potekala v tesnem sodelovanju s Koroškim kulturnim gremijem ter z interesnimi zastopstvi, namen pa je bil, da se v smislu osredotočene in ciljno usmerjene obdelave tem zbere relevantne perspektive in znanja v ozadju. Manjše število udeleženk in udeležencev je omogočalo intenzivno strokovno

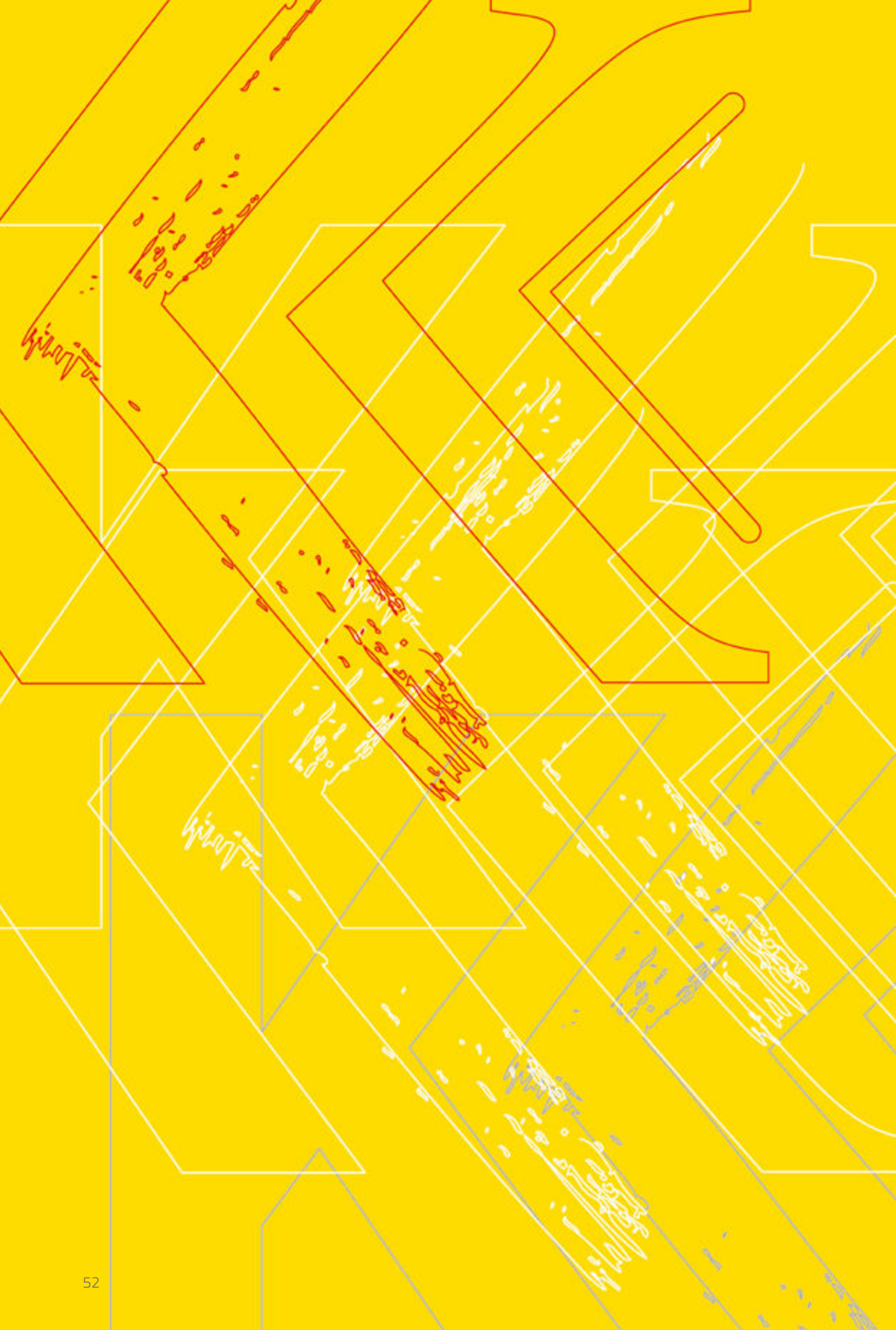
soočanje ter razvijanje podrobnejših predlogov za izvedbo, ki so upoštevali tako rezultate ugotavljanja stanja kot tudi rezultate forumov o prihodnosti. Za čim boljše dosegljivost za vse udeleženke in udeležence, so delavnice za umetnost in kulturo potekale v prostorih Koroškega muzeja Celovec:

1. **Delavnica „Mreženje in sodelovanje“**
16. septembra 2024
2. **Delavnica „Dediščina v toku sprememb – ohranjati in razviti“**
2. decembra 2024
3. **Delavnica „Prostori za umetnost in kulturo – analogni in digitalni“**
13. januarja 2025
4. **Delavnica „Umetnost, kultura in turizem“**
2. junija 2025
5. **Delavnica „Podpora umetnosti in kulture“**
22. julija 2025
6. **Delavnica „Dostopi do umetnosti in kulture“**
13. oktobra 2025

Prepletenost obeh formatov je zagotovila vključitev širših družbenih perspektiv in strokovnih ekspertiz v razvijanje strategije. Poleg obsežnega zbiranja idej lahko ocenimo tudi okrepljeno mreženje med raznimi akterji, panogami in strokami kot pozitiven rezultat. Tako so se razvili konkretni nastavki kooperacij, ki jih bodo udeleženci in udeleženke še poglobili.

S kombinacijo široke participacije in ciljnega poglobljanja je bilo zagotovljeno, da na ta način izdelana strategija zrcali raznolikost mnenj akterk in akterjev in se hkrati osredotoča na cilje in ukrepe, ki jih je treba uresničiti.

Kako je bila strategija izdelana?

5 ZAHVALA, VPOGLED V RAZVOJ IN NADALJNI KORAKI

Zahvala, vpogled v razvoj in nadaljnji koraki

Na tem mestu bi se radi zahvalili 1.400 udeleženkam in udeležencem, ki so se aktivno udeležili procesa za strategijo, za njihove diskusijske prispevke in ideje. Zahvala gre tudi projektnemu timu in agenturi, ki je vse spremljala. Veliko število udeleženk in udeležencev predstavlja solidno osnovo za vsebine strategije za umetnost in kulturo Kärnten/Koroška.

S predstavitvijo in objavo dokumenta se spomladi 2026 začne izvajanje strategije in po potrebi ob tekočem adaptiranju ukrepov in z vključevanjem Koroškega kulturnega gremija, interesnih zastopstev ter umetniške in kulturne scene. Participativni značaj procesa strategije bomo obdržali s pomočjo možnosti za podajo povratnih informacij tudi v operativni fazi. Vse zainteresirane in zainteresirani imajo še naprej možnost sodelovanja in posredovanja svojih idej in pobud na naslov mitmachen@kulturstrategie-kaernten.at na Oddelek za umetnost in kulturo Dežele.

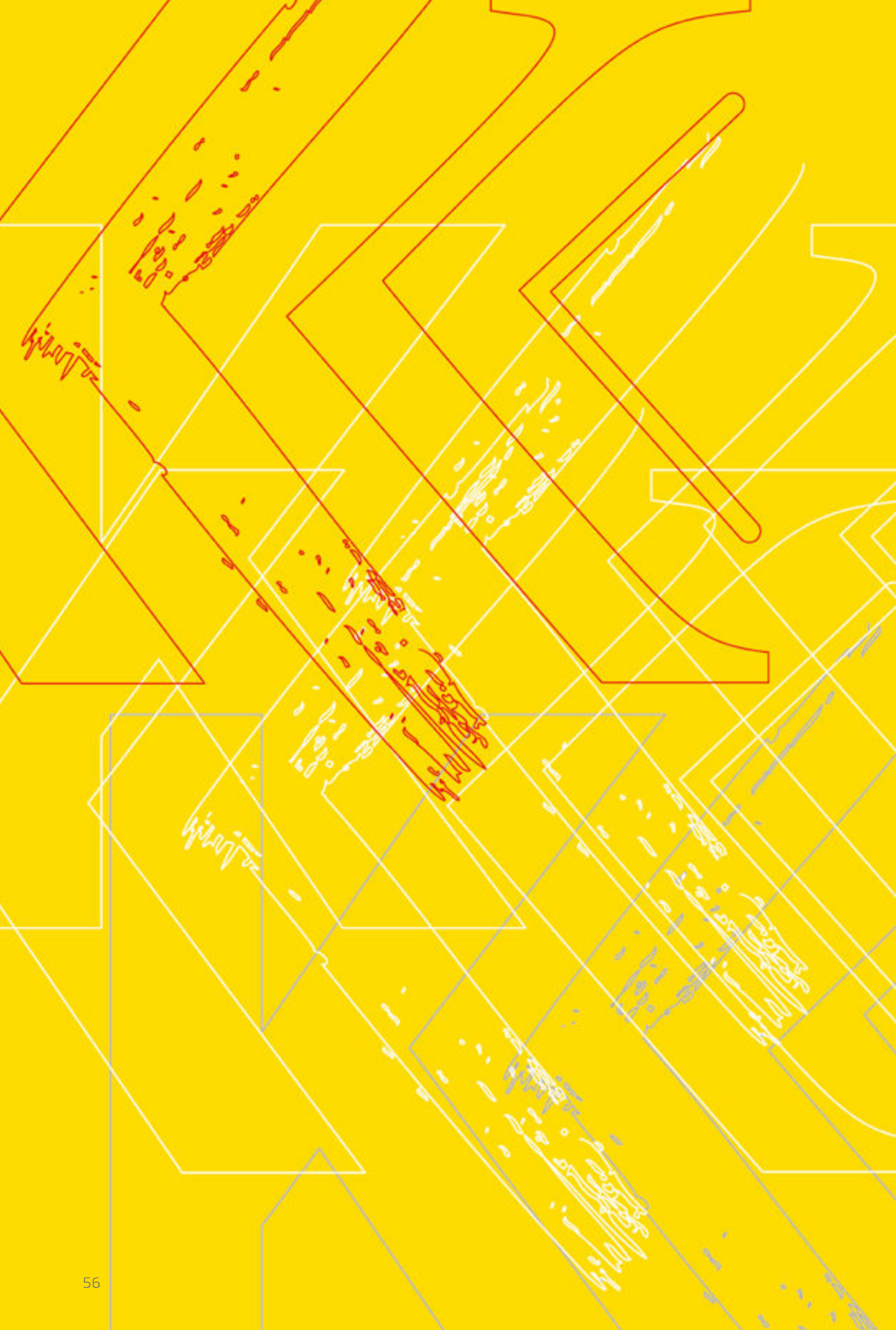

Leta 2031 bo pričujoča strategija za umetnost in kulturo stopila v svojo zadnjo fazo: evalvacija. Tedaj bomo s pomočjo referenčnih številok lahko ocenili stopnjo uresničitve strategije in jo v poročilu evalvacije predstavili javnosti.

Kot vodilo strategije za umetnost in kulturo Kärnten/Koroška se lahko smiselno poslužimo citata Ingeborg Bachmann, s katerim zaključujemo pričujoče poročilo.

„V protislovju
nemogočega
z mogočim širimo
svoje možnosti.“

(INGEBORG BACHMANN, DIE WAHRHEIT IST DEM MENSCHEN ZUMUTBAR.
GOVOR OB PODELITVI NAGRADE ZA SLUŠNO IGRO ZA OSLEPELE V VOJNI)

6 CREDITS STRATEGIJE ZA UMETNOST IN KULTURO KÄRNTEN/KOROŠKA

Credits strategije za umetnost in kulturo Kärnten/Koroška

Nosilec projekta:

Dežela Koroška –
oddelek za umetnost in kulturo

Vodja projekta:

Brigitte Winkler-Komar

Osrednji projektni tim:

Martina Hornböck
Michael Pichlhöfer
Friedrich Schwarz
Mario Waste
Christine Galler
Carina Lach

Svetovalno spremljanje projekta:

Koroški kulturni gremij

Interesno združenje kulturnih iniciativ
Koroška (IG KIKK)

Interesno združenje za gledališče, ples
in performans Koroška (IG TTPKK)

ter vključitev DESK Ljudska kultura

Spremljevalna agentura:

actori GmbH
Sebastian Lücke, Rhea Schwering
Gundelindenstrasse 2
D-80805 München
www.actori.de

Strokovnjakinje in strokovnjaki forumov o prihodnosti / vodje panelov:

1. Forum o prihodnosti –
mreženje in sodelovanje

Nadja Kayali
Veronika Kušej
Wolfgang Muchitsch
Peter Plaimer
Gerlinde Schiestl-Reif
Patrick Schnabl

2. Forum o prihodnosti –
Dediščina v toku sprememb
Daphne Maria Gerzabek

Rudolf Hackl
Geraldine Klever
Elias Molitschnig
Horst Moser
Willi Ošina
Peter Pirker
Heimo Schinnerl
Uši Sereinig
Silke Thamerl

3. Forum o prihodnosti –
Prostori za umetnost in kulturo

Fritz Hock
Andreas Krištof
Angelika Maier
Valentin Pezzei aka Mogli
Bamlak Werner

4. Forum o prihodnosti –
Umetnost, kultura in turizem

Klaus Ehrenbrandtner
Astrid Legner
Stojan Pelko

Gerda Sandriesser
Sebastian Schuschnig
Julia Schuster
Michael Springer
Martin Weberhofer
Johanna Wiedenig
ter poslovodje devetih turističnih regij:
Stefan Brandlehner
Gunter Brandstätter
Robert Karhofer
Helmuth Micheler
Paula Müllmann
Georg Overs
Peter Peschel
Markus Ramsbacher
Roland Sint

5. Forum o prihodnosti –
Podpora umetnosti in kulture
Michael Aichholzer
Angelika Hödl
Ulrike Kuner
Gabriele Semmelrock-Werzer
Claudia Ströbitzer
Bettina Wachermayr

6. Forum o prihodnosti –
Dostopi do umetnosti in kulture
Chantal Bamgbala
Gerald Eschenauer
Brigitte Kogler
Julia Malischnig
Guido Markowitz
Martin Moschitz
Heinz E. Pfeifer
Alina Volk

Tolmačice za znakovni jezik:

Antonia Augendopler
Eva Theresa Böhm
Laura Beatrice Raffer
Barbara Piotrowski
Natascha Doris Prosegger
Sabine Zeller

**Umetniška spremljava forumov
za prihodnost:**

DJ Tespa
Tonč Feinig
Sophie Höller
Silvia Igerc
Liesertaler Saitnquartett (ansambel
Barbare Weber)
Angelika Maier
Glasbena šola Wolfsberg (Jazz ansambel)
Arthur Ottowitz
Evan Parks
Coline Robin
Peter Schönhardt
Trachtenkapelle Molzbichl (kvartet)

**Vključeni v organizacijo
in potek prireditev so bili:**

Rebecca Fercher
Christine Galler
Elisabeth Genser
Mojca Grušovnik-Tratnig
Katharina Herzmansky
Martina Hornböck
Melissa Just
Andrea Kirchmeir
Brigitte Kogler
Carina Lach
Dragana Lastric
Nina Leitner
Marion Mayr
Eva Mion
Karin Müller
Monika Novak-Sabotnik
Michael Pichlhöfer
Sandra Roy
Julia Sackl
Petra Schmied
Friedrich Schwarz
Manfred Schweiger
Robert Seppel
Sonja Somma
Heike Tomic
Sabine Walcher
Mario Waste
Christine Wetzlinger-Grundnig
Brigitte Winkler-Komar

naslovnici in
naslovnikov strategije
za umetnost in kulturo
Kärnten/Koroška

570.000

33

intervjujev s
strokovnjakinjami
in strokovnjaki

77 m²

ali 110 popisanih
listov prenosne
table

24

ciljev

26

tematskih
gradnikov

1.830
beležk

100 %
participacija

STRATEGIJA ZA UMETNOST IN KULTURO

Kärnten|Koroška

67

ukrepov

1.400

udeleženk in
udeležencev

6

delavnic za
umetnost in
kulturo

1
boj

1

3501
kave

6
forumov o
prihodosti

6